

Elina Kääriä

MUSIIKKIPAINOTTEISUUS VANHEMPIEN SILMIN

Odotuksia ja toiveita päiväkodin musiikkikasvat-
uksen suhteen

Opinnäytetyö
Sosiaalialan koulutusohjelma

2020

**Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu**

Tekijä/Tekijät	Tutkinto	Aika
Elina Kääriä	Sosionomi (AMK)	Tammikuu 2020
Opinnäytetyön nimi		52 sivua
Musiikkipainotteisuus vanhempien silmin Odotuksia ja toiveita päiväkodin musiikkikasvatuksen suhteen		4 liitesivua
Toimeksiantaja		
Pilke päiväkodit Oy		
Ohjaaja		
Harri Mäkinen		
Tiivistelmä		
<p>Tämä on kvalitatiivinen eli laadullinen opinnäytetyö, jonka tilaajana toimii Pilke päiväkodit Oy. Opinnäytetyö on tehty yhteistyössä Lahtelaisen Pilke musiikkipäiväkodin Onnimannin kanssa. Opinnäytetyön tarkoituksena on ollut selvittää, millaisia odotuksia ja toiveita vanhemmilla on Onnimannin musiikkipainotteisuuden suhteen ja miten nämä ovat vanhempien mielestä toteutuneet käytännössä. Työn lähtökohtana on ollut tuoda vanhempien ääni kuuluviin päiväkodin musiikkikasvatusta kehitettäessä. Tarve tälle työlle oli, sillä Onnimannissa ei ole aiemmin tutkittu vanhempien tyytyväisyyttä musiikkipainotteisuuden suhteen. Musiikki on isossa roolissa Onnimannin jokapäiväistä arkea ja siksi sen kehittäminen koettiin myös työyhteisössä tärkeäksi.</p>		
<p>Opinnäytetyössä käytetty aineistonkeruumenetelmä on kyselytutkimus. Aineisto kerättiin vanhemmille jaettujen kyselylomakkeiden avulla. Tarkoituksena on vanhemmilta saatujen vastausten avulla tarjota Onnimannille mahdollisuus kehittää musiikkikasvatustaan vanhempien näkemysten ja toiveiden mukaisesti. Työn teoreettisessa osuudessa on käsitelty musiikkikasvatuksen eri alueita, vanhempien osallisuutta sekä pintapuolisesti avattu varhaiskasvatusta.</p>		
<p>Opinnäytetyön avulla saadun tuloksen mukaan vanhemmat ovat erittäin tyytyväisiä Onnimannin antamaan musiikkikasvatukseen. Monellekaan vanhemmalle musiikkipainotteisuus ei ole ollut merkittävässä roolissa päiväkotia valittaessa, mutta kaikki vanhemmat pitivät sitä ehdottomasti positiivisena lisänä. Vanhemmat ovat saatujen tulosten perusteella melko hyvin tietoisia siitä, mitä musiikkikasvatus Onnimannissa pitää sisällään. Musiikkikasvatuksesta tiedottamiseen voi silti tulevaisuudessa kiinnittää tarkempaa huomiota. Jatkossa vanhemmilta saatuja ideoita sekä toiveita hyödynnetään suunnittelussa palvelukokonaisuuden parantamiseksi. Vastausprosentin (55 %) perusteella voidaan myös päätellä, että vanhemmat ovat halukkaita osallistumaan päiväkodin laadun parantamiseen. Jotta vanhemmat saadaan jatkossakin osallistumaan toiminnan kehittämiseen, täytyy osallisuuden olla myös jatkossa vapaaehtoista.</p>		
Asiasanat		
musiikkikasvatus, osallisuus, varhaiskasvatus, musiikkipainotteisuus		

Author (authors)	Degree	Time
Elina Kääriä	Bachelor of Social Services	January 2020
Thesis title Music orientation in parents' eyes Expectations and wishes of music education in a daycare centre		52 pages 4 pages of appendices
Commissioned by Pilke päiväkodit Oy		
Supervisor Harri Mäkinen		
Abstract <p>This is a qualitative thesis commissioned by Pilke päiväkodit Oy, Finland. The thesis is a result of collaboration with Pilke music-oriented daycare centre Onnimanni. The objective of the thesis was to find out what kind of expectations the parents have regarding the emphasis on music and how these expectations are met in the parents' opinion. Music plays an important role in Onnimanni's everyday life. Therefore, developing music education was seen important among the workers as well.</p> <p>The data was collected by questionnaires handed out to parents. The theoretical part of the thesis deals with music education, parents' participation and early childhood education in general.</p> <p>The findings of the thesis show that the parents are very satisfied with music education in Onnimanni. Only a few parents saw that music orientation played an important role when choosing a daycare centre. However, all the parents think that music orientation was definitely a positive addition to daycare. The findings of the thesis show that parents are very aware of what music education in Onnimanni consists of. However, paying more attention to informing about music education should be considered in the future. Parents' ideas and wishes are used in improving the service in the future. On the basis of response rate (55%) it can be concluded that parents are willing to participate in improving the quality of the daycare centre Onnimanni. To get parents involved in the development of the activities in Onnimanni, parents' participation has to be voluntary in the future as well.</p>		
Keywords Music education, participation, early childhood education, music orientation		

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	6
2	VARHAISKASVATUS.....	7
2.1	Yksityinen varhaiskasvatus.....	8
2.2	Pilke päiväkodit Oy	9
2.2.1	Pilke musiikkipäiväkotinä Onnimanni	10
2.2.2	Ryhmät	10
3	MUSIIKKIKASVATUS.....	10
3.1	Tavoitteet.....	11
3.2	Musiikin merkitys lapsen kokonaisvaltaiseen kehitykseen	12
3.3	Musiikkituokiot	13
3.3.1	Kuuntelu.....	14
3.3.2	Laulaminen	16
3.3.3	Soittaminen.....	17
3.3.4	Musiikkiliikunta	18
3.4	Arjessa tapahtuvat musiikkihetket.....	19
3.4.1	Osallisuus musiikkikasvatuksessa	19
3.4.2	Oppimisympäristö	20
3.5	Musiikkipainotteisuus Onnimannissa	21
4	OSALLISUUS	22
4.1	Vanhempien osallisuus.....	23
4.1.1	Vanhempien osallisuuden esteitä	26
4.2	Vanhempien osallisuus Onnimannissa	27
5	OPINNÄYTETYÖN TEHTÄVÄT JA MENETELMÄT	29
5.1	Tutkimusmenetelmät	29
5.1.1	Kyselytutkimus.....	30
5.2	Aikataulu.....	31
6	TULOKSET.....	31

6.1	Kysely	31
6.1.1	Missä ryhmässä lapsesi on?	31
6.1.2	Millaisessa roolissa musiikkipainotteisuus oli päiväkotia valittaessa?	32
6.1.3	Millaisia odotuksia teillä oli musiikkikasvatuksen suhteen päiväkotia valittaessa?	32
6.1.4	Miten musiikkikasvatus näkyy Onnimannin toiminnassa?	33
6.1.5	Millaista toimintaa haluaisitte mahdollisesti lisää?	34
6.1.6	Minkälaista soitinopetusta Onnimannissa tulisi olla? Näetkö tärkeänä, että päiväkodissa olisi paljon soittimia?	34
6.1.7	Näkyykö päiväkodin musiikkipainotteisuus lapsessa kotona? Miten?	35
6.1.8	Koetko henkilökunnan olevan riittävän osaavaa musiikkikasvatuksen suhteen?	36
6.1.9	Millaisia ideoita teillä olisi vanhempien osallisuuden lisäämiseksi Onnimannin musiikkikasvatuksessa?	36
6.1.10	Miten henkilökunta ottaa vastaan vanhempien ideat ja toiveet?	37
6.1.11	Mitä mielestäsi Onnimannin musiikkikasvatus pitää sisällään?	38
6.1.12	Oletko tutustunut Onnimannin musiikkikasvatussuunnitelmaan?	38
6.1.13	Onko teillä antaa Onnimannille muuta palautetta tai toiveita musiikkikasvatukseen liittyen?	39
6.2	Johtopäätökset	39
7	POHDINTA	43
	LÄHTEET	48
	LIITTEET	
	Liite 1. Saatekirje	
	Liite 2. Kysely	

1 JOHDANTO

Tämä on kvalitatiivinen eli laadullinen opinnäytetyö, jonka tilaajana on toiminut Pilke päiväkodit Oy. Opinnäytetyö on tehty yhteistyössä Lahtelaisen Pilke musiikkipäiväkoti Onnimannin kanssa, jossa itse tällä hetkellä työskentelen. Ajatus tämän opinnäytetyön aiheesta syntyi, kun aloimme pohtia työyhteisössä sitä, miten eri tavalla päiväkodin musiikkipainotteisuus näyttäytyy vanhemmille. Suoraan sekä epäsuorasti annetun palautteen perusteella jotkut vanhemmista tuntuivat olevan tietämättömiä siitä, mitä kaikkea musiikkiin liittyvää päiväkodin arjessa päivittäin touhutaan.

Musiikki on isossa roolissa Onnimannin jokapäiväistä arkea ja siksi sen kehittäminen koettiin työyhteisössä tärkeäksi. Opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää, miten vanhempien odotukset päiväkodin musiikkikasvatuksen suhteen kohtaavat todellisuuden kanssa ja onko heillä jotain erityisiä toiveita sen toteutuksen suhteen? Onnimannissa on suuri halu vastata vanhempien odotuksiin ja tästä syystä haluamme suunnittelussa ottaa huomioon heidän mahdolliset toiveensa. Pilke päiväkodit Oy teettää vanhemmille puolivuositain tyytyväisyyskyselyitä, joissa selvitetään vanhempien tyytyväisyyttä yleisellä tasolla. Niissä ei kuitenkaan keskitytä mihinkään tiettyyn osa-alueeseen, siksi tälle opinnäytetyölle oli tarve. Ehdottomasti halusimme myös tietää, onko vanhempien mahdolliseen tyytymättömyyteen syynä se, ettemme ole osanneet kertoa toiminnastamme riittävän selvästi. Lähtökohtana tässä työssä on ollut tuoda vanhempien ääni kuuluviin päiväkodin musiikkikasvatusta kehitettäessä.

Opinnäytetyötä varten laadin yhteistyössä työyhteisöni kanssa kyselylomakkeen, jonka jaoin jokaiselle kuudellekymmenelle asiakasperheelle. Vastauksia palautettiin 33 kappaletta. Vastauksia analysoidessani huomasin, miten monissa lomakkeissa nousi esiin samoja asioita. Näitä toiveita ja ideoita olemme pyrkineet huomioimaan suunnittelussamme siitä lähtien.

Työn teoreettisessa viitekehyksessä paneudun erityisesti musiikkikasvatuksen eri osa-alueisiin ja sen merkitykseen lapsen kasvussa ja kehityksessä. Käsitelen lisäksi vanhempien osallisuutta varhaiskasvatuksessa erityisesti musiikkikasvatuksen kehittämisen näkökulmasta. Lisäksi käyn pääpiirteittäin läpi, mitä varhaiskasvatus yleisesti tarkoittaa.

Opinnäytetyötä varten kerätyt tiedot mahdollistavat Onnimannin palvelukokonaisuuden parantamisen. Opinnäytetyön avulla saadun tiedon perusteella Onnimanni pystyy vastaamaan paremmin vanhempien odotuksiin ja toiveisiin musiikkikasvatukseen liittyen. Opinnäytetyö auttaa myös henkilökuntaa kiinnittämään huomiota siihen, miten ja mitä toiminnasta tiedotetaan. Lisäksi vanhemmat saavat opinnäytetyöhön liittyvän kyselyn avulla yhden lisäkanavan palautteen antamiseen anonyymisti. Opinnäytetyön tuloksia voidaan myös avata vanhemmille esimerkiksi vanhempainillan yhteydessä.

2 VARHAISKASVATUS

Varhaiskasvatustalain (540/2018) mukaan varhaiskasvatuksella tarkoitetaan lapsen tavoitteellista ja suunnitelmallista kasvatuksen, opetuksen ja hoidon kokonaisuutta jossa korostuu erityisesti sen pedagogisuus. Varhaiskasvatustalain lisäksi varhaiskasvatusta täydentävät päivähoitoasetus ja varhaiskasvatussuunnitelman perusteet sekä sosiaalihuollon lainsäädäntö. Varhaiskasvatusta voidaan järjestää joko päiväkodissa tai yksityiskodissa, jolloin sitä kutsutaan perhepäiväkodiksi. (Heinonen, Iivonen, Korhonen, Lahtinen, Muuronen, Semi & Siimes 2016, 21–32). Päiväkodin, perhepäivähoidon tai muun varhaiskasvatuksen toimijan välillä voi olla hyvin suuria eroja toiminnoissa, sisällöissä, tavoitteissa, oppimisympäristöissä sekä henkilöstön kelpoisuusehdoissa. Pedagogista, suunnitelmallista ja tavoitteellista varhaiskasvatusta toteutetaan päiväkodeissa opettajan johdolla. On siksi mahdotonta asettaa samoja vaatimuksia perhepäivähoidon, leikkitoiminnan tai kerhojen tuottamalle varhaiskasvatukselle, jossa henkilöstöllä ei välttämättä ole ollenkaan peruskoulun jälkeistä tutkintoa. (Heinonen ym. 2016, 30.)

Lakisääteinen velvollisuus varhaiskasvatuksen järjestämisestä on kunnalla. Kunta voi joko hoitaa toiminnan itse, järjestää sen sopimuksin muiden kuntien tai kuntayhtymien kanssa, hankkimalla palvelun valtiolta, muulta julkiselta tai yksityiseltä palvelun tuottajalta tai antamalla palvelunkäyttäjälle palvelusetelin. (Heinonen ym. 2016, 32–33.) Kuntien erot varhaiskasvatustalain palveluiden järjestämisessä vaihtelevat paljon. Ryhmäkoot ja henkilöstön koulutusvaatimukset vaihtelevat sen mukaan, miten kunnissa on haluttu tulkita säädöksiä. Esimer-

kiksi päivähoito-oikeuden rajaaminen kahteenkymmeneen tuntiin otettiin käyttöön vain osassa kunnista. (Heinonen ym. 2016, 36–40.)

Varhaiskasvatus on perheille tärkeä ja jopa välttämätön palvelu. Laadukas ja turvallinen varhaiskasvatusympäristö lisää vanhempien tyytyväisyyttä ja halua pitää kiinni paikasta. Vaikka varhaiskasvatus on ensisijaisesti lapsen oikeus, on sillä myös perheen kasvatustyötä tukeva merkitys. Se mahdollistaa vanhempien työssäkäynnin ja opiskelun, luo edellytykset perheen taloudellisen vakauden ylläpitoon sekä antaa mahdollisuuden osallistua yhteiskunnan eri toimintoihin. (Heinonen ym. 2016, 212–213.)

Varhaiskasvatukseen osallistumisesta päättävät lapsen huoltajat. Huoltajilla on oikeus valita varhaiskasvatuspaikan tai lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuen välillä. (Heinonen ym. 2016, 33.) Lapselle varhaiskasvatus on tärkeä osallisuuden ja vertaisuuden paikka. Varhaiskasvatukseen osallistuminen on lapselle hyvin merkityksellistä. Pedagogiseen toimintaan osallistuminen ja erilaiset oppimiskokemukset tuottavat lapselle hyvinvointia ja ovat samalla tärkeitä sosiaalisen ja kognitiivisen kehityksen kannalta. (Heinonen ym. 2016, 213.)

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2016) on laadittu erilaisia tavoitteita päiväkotien järjestämälle toiminnalle. Näiden valtakunnallisten tavoitteiden pohjalta luodaan paikalliset varhaiskasvatussuunnitelmat, jotka määrittävät ja ohjaavat varhaiskasvatuksen järjestämistä paikallisella tasolla. Nämä suunnitelmat ovat velvoittavia. (Mitä on varhaiskasvatus? 2020.) Paikallisten suunnitelmien pohjalta jokainen varhaiskasvatusta tarjoava yksikkö laatii vielä oman varhaiskasvatussuunnitelmansa. Musiikkikasvatus on osa päiväkodeissa järjestettävää toimintaa. Musiikkipainotteisessa päiväkodissa, kuten Onnimanissa, musiikkikasvatus kietoutuu osaksi kaikkea muuta toimintaa. Onnimanin laadittu musiikkikasvatussuunnitelma kulkee käsi kädessä varhaiskasvatussuunnitelman kanssa. Kaikkia suunnitelmia tulee säännöllisesti arvioida sekä kehittää.

2.1 Yksityinen varhaiskasvatus

Yksityinen varhaiskasvatus voi olla joko yksityisen yrityksen, yhteisön tai perhepäivähoitajan tuottamaa, kaupungin valvomaa ja tukemaa varhaiskasvatus-

ta. Paikkaa yksityisestä varhaiskasvatuksesta haetaan suoraan palveluntuottajalta. Yksityistä varhaiskasvatusta on mahdollista valita joko yksityisen hoidon tuella tai palvelusetelillä. Palveluseteli myönnetään hakemusten perusteella 0–5-vuotiaille lapsille. Esiopetusikäinen lapsi voi hakea taas Kelan yksityisen hoidon tukea. (Yksityinen varhaiskasvatus s.a.)

Perheiden mahdollisuudet vaikuttaa varhaiskasvatusmuodon valinnan suhteen vaihtelevat paljon. Kunnan tehtävä on huolehtia, että perheet saavat tarpeidensa mukaista varhaiskasvatusta. Monilla paikkakunnilla yksityiset palveluntarjoajat tarjoavat erilaisia varhaiskasvatussuuntauksia. (Heinonen ym. 2016, 213.)

2.2 Pilke päiväkodit Oy

Pilke päiväkodit Oy on suomalainen varhaiskasvatuspalveluja tarjoava yritys. Tällä hetkellä Pilkkeellä on 114 päiväkotia ja 29 iltapäiväkerhoa. Se pitää sisällään noin 7 000 lasta ja 1 400 työntekijää. Kuntayhteistyökumppaneita on 42. Uusia päiväkoteja on tulossa koko ajan lisää. Pilkkeen omistavat Palvelurahasto I Ky sekä muutamat yksityishenkilöt (Tietoa meistä 2019.)

Pilke päiväkodit Oy tuottaa monipuolista varhaiskasvatusta ja siihen liittyvää kerhotoimintaa 1–6-vuotiaille lapsille. Osassa päiväkodeista järjestetään myös esiopetusta. Toiminta pohjautuu valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin. Pilke päiväkodeissa toiminta rakentuu lapsen aidolle kohtaamiselle ja hänen taitojensa sekä mielenkiintonsa huomioimiselle. Musiikkipainotteisuuden lisäksi osassa Pilkkeen päiväkodeista on myös muita painotuksia; on ruotsin sekä englannin kielen painotteisia, luonto-, tiede-, musiikki-, ilmaisu- ja liikuntapainotteisia päiväkoteja. (Tietoa meistä 2019.)

Suomalaisen Työn Liitto on myöntänyt Pilke päiväkodit Oy:lle Avainlippu-tunnuksen osoituksena Suomessa tuotetulle ja Suomessa työllistävälle palvelulle. Inspecta Sertifiointi Oy on myöntänyt Pilke päiväkodeille sertifikaatin ja todennut, että organisaation laatujärjestelmä täyttää ISO 9001:2015 -standardin vaatimukset. Pilke päiväkotien varhaiskasvatus on siis näillä mittareilla mitattuna laadukasta. (Tietoa meistä 2019.)

2.2.1 Pilke musiikkipäiväkoti Onnimanni

Pilke musiikkipäiväkoti Onnimanni on neljä vuotta toiminut yksityinen päiväkoti Lahden Ahtialassa. Onnimanni toimii yhteistyössä samalla tontilla sijaitsevan hoivakoti Vallesmannin kanssa. Yhteistyö Vallesmannin vanhusten kanssa on merkityksellistä, sillä monet vanhukset elävät ilman muita lapsikontakteja. Musiikin avulla rakennetaan siltoja sukupolvien väliseen yhdessä olemiseen. Suunniteltua ja säännöllistä yhteistyötä tehdään kummankin talon mahdollisuuksien mukaan. Hoiva-asukkaiden voinnin ja kunnon huomioon ottaen päiväkodin lapset voivat käydä esimerkiksi yhteisillä musiikki- ja askarteluhetkillä. Myös juhliin pyritään osallistumaan yhdessä.

Pilke Onnimanni toimii palvelusetelillä ja sen toimintaa ohjaavat valtakunnalliset ja kunnalliset säädökset ja varhaiskasvatustavoitteet. Asiakasperheet maksavat palvelusetelin anottuaan yksityisestä varhaiskasvatuksesta kunnallista varhaiskasvatusta vastaavan maksun. Lapsi voi aloittaa palvelusetelipäivähoidossa vasta kun perhe on saanut myönteisen palvelusetelipäätöksen. (Palveluseteli s.a.) Henkilöstöä sitoo vaitiolovelvollisuus. Asiakkaiden oikeudet turvaa sosiaalihuollon lainsäädäntö. Onnimanniin on laadittu lainmukainen omavalvontasuunnitelma, joka on nähtävänä eteisten ilmoitustauluilla.

2.2.2 Ryhmät

Onnimannissa on neljä lapsiryhmää:

- 0–2-vuotiaiden ryhmä Sointu
- 2–4-vuotiaiden ryhmä Tahti
- 4–5-vuotiaiden ryhmä Sävel
- 5–6-vuotiaiden ryhmä Rytmi. Rytmissä toimii myös esikoulu.

Jokaisessa ryhmässä työskentelee vähintään yksi varhaiskasvatuksenopettaja sekä yksi tai kaksi varhaiskasvatuksenhoitajaa. Kasvattajien lisäksi päiväkodissa työskentelee johtaja sekä päiväkodin huoltaja.

3 MUSIIKKIKASVATUS

Musiikillinen ilmaisu koskettaa kaikkia ihmisiä jollain tavalla. Sen avulla koe-taan eri tunnetiloja ja voidaan ilmaista itseään. Musiikin kautta voidaan kokea voimakasta yhteenkuuluvuuden tunnetta. Se myös kehittää kokonaisvaltaises-

ti itsetuntemusta, kieltä ja mielikuvitusta sekä sosiaalisia taitoja. (Niskanen & Kari 2018, 189.) Musiikki tuottaa mielihyvää niin lapsille kuin aikuisillekin. Se viihdyttää ja on ilon ja nautinnon lähde. Musiikin avulla voidaan myös luoda turvallisuutta ja rauhoittaa ilmapiiriä. Näistä syistä musiikkikasvatuksessa korostuu osallistumisen ja onnistumisen riemu ja niiden avulla pyritään luomaan myönteinen asenne musiikkia kohtaan. (Luukkala & Grahn 2018, 12–13.)

Päiväkodissa toteutettavaa musiikkikasvatusta voidaan toteuttaa etukäteen suunniteltujen musiikkituokioiden lisäksi kaikessa muussakin toiminnassa. Musiikkikasvatus pitää sisällään monia eri musiikinmuotoja. Se voi olla laulamista, soittamista, tanssimista, kuuntelemista, erilaisia rytmejä, naurua, loruja, yhdessä kokemista, riemua, uuden oppimista sekä vanhan kertaamista. (Luukkala & Grahn 2018, 18.) Musiikkikasvatuksen avulla tuetaan myös viittä Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet-asiakirjassa (2016) kuvattua osa-alueita. Näitä ovat ajattelu ja oppiminen, kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu, itsestä huolehtiminen ja arjen taidot, monilukutaito ja tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen sekä osallistuminen ja vaikuttaminen. Näistä jokaisen oppimiseen voidaan luontevasti liittää avuksi musiikki. Leikinomaisen toiminnan avulla lapsi oppii huomaamattaan hahmottamaan musiikkia sekä äänen kestoa, tasoa, sointiväriä ja voimaa. (Ruokonen 2017, 122–123.)

Onnimannissa on oma musiikkikasvatussuunnitelma, jota käytämme suunnitelmumme runkona muokaten sitä kunkin ryhmän kiinnostusten, kehitystason ja tarpeiden mukaan. Musiikkikasvatussuunnitelma on laadittu kulkemaan käsi kädessä päiväkodin oman varhaiskasvatussuunnitelman kanssa ja se päivitetään jokaisen toimintakauden vaihteessa. Tähän opinnäytetyöhön kerätyt vastaukset huomioitiin uutta musiikkikasvatussuunnitelmaa laadittaessa.

3.1 Tavoitteet

Musiikkikasvatuksen ensisijaisena tavoitteena on vahvistaa lapsen kiinnostusta musiikkiin. Se myös tarjoaa lapsille elämyksiä, taitoja sekä valmiuksia. Tavoitteet rakentuvat suhteessa lasta ympäröivään yhteiskuntaan ja kulttuuriin. Vaikka musiikkikasvatuksen tärkein tavoite on musiikin tuoman ilon jakaminen lapsille sekä kokonaispersoonallisuuden kehittäminen, antaa musiikkikasvatus samalla hyvän pohjan elinikäiselle oppimiselle. Musiikkituokiosta saadut tie-

dot, taidot ja kokemukset luovat hyvän pohjan terveelle kasvulle ja kehitykselle. (Piispanen 2019, 12.) Tavoitteiden toteuttamiseen vaikuttavat esimerkiksi lasten ikä, kehitysvaihe, ryhmän koko sekä kasvattajan persoona, arvomaailma ja musiikillinen minäkuva. (Ruokonen 2017, 123.)

Päiväkodin järjestämää musiikkikasvatusta säätelee Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2016) määritellyt tavoitteet. Musiikkikasvatus kuuluu ilmaisun monet muodot -sisältökokonaisuuteen (Piispanen 2019, 13.) Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden mukaan tavoitteena on vahvistaa lasten kiinnostusta ja suhdetta musiikkiin sekä tuottaa heille erilaisia musiikillisia kokemuksia. Lapset oppivat kuuntelemaan sekä havainnoimaan ääniympäristöä sekä saavat valmiudet hahmottaa musiikkia leikinomaisen toiminnan kautta. Musiikkikasvatusta toteutetaan laulamalla, loruilemalla, kokeilemalla erilaisia soittimia, kuuntelemalla musiikkia sekä liikkumalla musiikin mukaan. Musiikillisen ilmaisun avulla lapset saavat kokemuksia myös sanarytmeistä, perussykkeestä sekä kehosoittimista. He saavat mahdollisuuksia käyttää mielikuvitustaan ja ilmaisemaan musiikin herättämiä ajatuksia ja tunteita. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016.)

Musiikkikasvatuksella on myös merkittävä rooli kulttuurin edistäjänä. Tavoitteena on vahvistaa lasten suhdetta musiikkiin sekä tuottaa heille musiikillisia kokemuksia. Tästä syystä musiikkia onkin tarjolla erillisten musiikkituokioiden lisäksi pitkin päivää. (Niskanen & Kari 2018, 190.)

3.2 Musiikin merkitys lapsen kokonaisvaltaiseen kehitykseen

Musiikki ja sen eri muodot koskettavat kaikkia lapsen kehityksen osa-alueita. Sen merkitykset liittyvät lapsen psyykkisen, fyysisen ja sosiaalisen kehityksen ja hyvinvoinnin tukemiseen. Musiikki toimii muun muassa välineenä kontaktin syntymiseen, itseilmaisuun ja vastavuoroiseen vuorovaikutukseen, motivaatioon sekä onnistumisen kokemusten luomiseen. Se kehittää myös lapsen persoonallisuuden kaikkia osa-alueita. Musiikkikasvatuksen tarjoamalla elämyksillä voidaan syventää lapsen tunne-elämää ja rikastaa lapsen mielikuvitusta. Taiteellinen toiminta avaa lapsille näkökulmia, avartaa ajattelua ja houkuttelee heitä luovuuteen. (Luukkala & Grahn 2018, 12.)

Myös erityistä tukea tarvitsevat lapset hyötyvät tavoitteellisesti suunnitellusta musiikkikasvatuksesta (Luukkala & Grahn 2018, 12). Eri neurologian alueella tehdyt tutkimukset osoittavat, että musiikilla on positiivinen vaikutus muun muassa puheen ja kielen kehitykseen sekä myöhemmin luku- ja kirjoitustaidon oppimiseen. Musiikkia tehdessä ihminen käyttää samanaikaisesti eri aisteja, kuten kuulo-, näkö- ja tuntoaistia. Juuri tällainen eri aivoalueiden välisen kommunikaation nopeutuminen selittää parempia valmiuksia pärjätä koulussa. (Piispanen 2019, 6.)

Esiintymiset ovat yksi musiikkikasvatuksen kohokohdista. Päiväkodeissa nämä useimmiten tarkoittavat esiintymisiä joulu- ja kevätjuhlissa. Ne antavat hienoja muistoja niin esiintyville lapsille kuin katsomaan tulleille vanhemmillekin. Esiintymistaitojen lisäksi lapset saavat itsetuntoa vahvistavia onnistumisen kokemuksia ja oppivat taiteellisen harjoitteluprosessin vaiheista. (Piispanen 2019, 23.)

3.3 Musiikkituokiot

Musiikkituokioiden onnistumisen kannalta tärkeää on niiden suunnittelu sekä valmistelu. Vaikka musiikkituokioilla oppiminen perustuukin iloon, on niillä oltava silti selkeät tavoitteet sekä mahdollinen teema. Näiden tavoitteiden ympärille on helppo lähteä miettimään tuokion sisältöjä sekä rakennetta. (Luukkala & Grahn 2018, 8–9.) Toiminnan tulee olla kokonaisvaltaista, elämyksellistä sekä tavoitteellista. Siksi toiminnan suunnittelussa on hyvä ottaa huomioon lasten mielenkiinnonkohteet ja oppimisen tulee tapahtua ilon ja leikin avulla. (Piispanen 2019, 12.) Musiikkihetkiä suunniteltaessa ja ohjattaessa on myös syytä ottaa huomioon myös lasten yleinen kehitys. Annettujen tehtävien tulisi olla sopivan haasteellisia, jotta ne olisivat myös kehittäviä ja motivoivia. (Piispanen 2019, 6.)

Musiikkituokioita suunnitellessa sekä toteutettaessa on muistettava, että jokainen lapsi on oma yksilönsä, samoin kuin jokainen hänen kanssaan vuorovaikutuksessa oleva aikuinen on. Kukin lapsi reagoi musiikkiin omalla tavallaan ja jokaisella aikuisella on myös oma musiikillinen lähestymistapansa, jonka lapsi kokee yksilöllisesti. (Lindberg-Piironen & Ruokonen 2017, 97.) Tästä syystä saman rungon ympärille suunnitellut musiikkituokiot voivat mielestäni

olla lopputulokseltaan hyvinkin erilaisia. Musiikkitoiminnassa ei olekaan merkityksellistä se, miltä näyttää muiden aikuisten silmissä vaan kasvattajien on hyvä pitää mielessään, että tärkeintä on tarjota lapsille musiikillisia elämyksiä. Siksi musiikkituokioita voi toteuttaa kuka vaan riippumatta siitä, kokeeko itsensä musikaaliseksi vai ei. (Luokkala & Grahn 2018, 18.)

Musiikkituokioiden kaltaisissa ryhmätilanteissa lapset oppivat huomioimaan toisensa, jakamaan ja luopumaan asioista, auttamaan toisiaan sekä tekemään kompromisseja, jotta saavutettaisiin kaikkia tyydyttävä päämäärä. Ryhmätilanteissa lapsista saattaa tulla esille piirteitä, joita muuten ei tulisi. Tällaisissa tilanteissa toimiminen kertoo lapsen sosiaalisista kyvyistä, vuorovaikutustaidoista sekä minäkuvasta. (Mäki 2009, 13.) Musiikkihetkillä lapset oppivat myös tärkeitä arkisia taitoja, kuten tervehtimistä, kiittämistä, empatia- ja keskitymiskykyä sekä rohkeutta ilmaista itseään (Piispanen 2019, 6).

Musiikkituokioissa on hyvä olla toistuvia elementtejä, joihin voidaan vähitellen lisätä uusia opeteltavia asioita. Tuttuun lauluun voidaan esimerkiksi lisätä soitimia tai tehdä tanssisovituksia. Usein musiikkihetkillä on tästä syystä tutut aloitus- sekä loppulaulut. Näiden avulla pienimmätkin lapset oppivat tunnistamaan musiikkihetkien kulkua. Usein lapset jaksavat aikuisia pidempään puuhastella samojen laulujen parissa. Musiikkituokioissa on hyvä muistaa myös toiminnan ja lepovaiheen vuorottelu. Toisilla kerroilla voidaan toteuttaa tuokiot rauhallisemmin ja toisilla taas irrotellaan liikkuen ja tanssien. Aikuisen näyttämä malli ja innostus ovat korvaamattoman tärkeitä kaikessa lasten kanssa tapahtuvassa toiminnassa. (Luokkala & Grahn 2018, 9.)

Musiikkituokiot ovat vain pieni osa päivittäisistä tapahtumista lapsen maailmassa, mutta sillä saattaa olla suuri merkitys lapsen koko persoonallisuuden kehitykseen. Siksi lapsen kannalta onkin tärkeää, että vanhemmat ovat tietoisia siitä, mitä musiikkihetkillä tapahtuu ja mitä kaikkea lapsi pääsee päivän aikana kokemaan. (Linberg-Piironen, Ruokonen & Pantsu 2017, 367.)

3.3.1 Kuuntelu

Kuuntelua pidetään musiikkikasvatuksen lähtökohtana. Musiikin kuuntelu vahvistaa lapsen tunnetaitoja, tukee hyvinvointia, vahvistaa kuulumisen tunnetta

sekä opettaa itsehallintaa. Se on monipuolinen tapa säädellä tunteita. (Huotilainen 2013, 101.)

Nykyajan lapset syntyvät ääniä tulvivaan maailmaan ja tästä syystä onkin välttämätöntä auttaa heidän kuuntelutaidon kehittämisessä. Kuuntelukasvatuksen merkitys on entistä tärkeämpää musiikkikasvatuksessa, koska kuuntelemisen taito on kaiken toiminnan lähtökohta ja oppimisen perusedellytys. (Lindberg-Piironen & Alho 2017, 179.) Musiikkikasvatuksellisesti tärkeä tavoite on myös rakentaa päiviin hiljaisia hetkiä, sillä hiljaisuus opettaa lapsia kuuntelemaan. Kuuntelutaito on tärkeää musiikin lisäksi myös kun harjoitellaan vuorovaikutustaitoja. (Ruokonen 2017, 131.)

Musiikki alkaa aina hiljaisuudesta. Lapsia voidaan ohjata keskittyneeseen kuunteluun jo hyvin pieninä. (Luukkala & Grahn 2018, 16.) Tärkeä tavoite musiikkikasvatuksessa on herkistää lapsi kuuntelemaan ja näin myös kokemaan musiikkia. Keskittyminen ja rauhoittuminen ovat tärkeitä elementtejä kuuloärsykkeiden kyllästävässä maailmassa. (Piispanen 2019, 12.) Kuuntelutaitoja harjoitellaan ensin musiikin mukaan liikkumisen ja tauon kuuntelun harjoittamisella. Tällöin on tärkeää antaa lapsille ohjeet ennen liikkeelle lähtöä ja kertoa mitä tehdään, kun musiikki loppuu. (Piispanen 2019, 132.)

Kun valitsee musiikkituokioihin kuunneltavaa musiikkia, on tärkeää ottaa huomioon, millaiseen hetkeen kuunneltava musiikki on tulossa. Yksi musiikki motivoi liikkumaan ja jokin toinen rentoutumaan. Kappaleita kannattaa valita eri genreistä. Aikuinen esittelee kappaleet niin, että lapset kiinnostuvat kuunneltavasta musiikista. (Piispanen 2019, 131.)

Lapsille kannattaa järjestää myös mahdollisuuksia kuunnella elävää musiikkia. Konserteissa käymistä voidaan harjoilla jo ihan pientenkin lasten kanssa, mutta tällöin keston ja sisällön täytyy sopia heidän ikätasolleen. Aikuisen tehtävä on kertoa lapselle millaiseen tilaisuuteen ollaan menossa, jotta lapsi tietää mitä voi konsertin aikana tehdä. (Piispanen 2019, 132.) Konserttien lisäksi elävää musiikkia voidaan toki kuunnella ihan päiväkodillakin. Lapset saavat kokemuksia musiikista ja erilaisista äänistä elämyksellisen kuuntelun sekä ääniympäristön havainnoinnin kautta. Onnimannissa on vierailut eri soittimien soittajia ja lisäksi henkilökunnassa on soittotaitoisia kasvattajia.

3.3.2 Laulaminen

Laulaminen on luonnollisin musiikin harrastamisen muoto, sillä se ei vaadi apuvälineitä eikä minkäänlaista erityislahjakkuutta, vaan sitä voidaan tehdä missä vaan. Sen avulla voidaan purkaa ja ilmaista tunteita. Laulujen avulla voidaan laajentaa lapsen sanavarastoa, kehittää muistia ja rikastuttaa mielikuvitusta. Laulaminen on myös tärkeä vuorovaikutuksen väline. (Luokkala & Grahn 2018, 16.)

Musiikillinen äidinkieli opitaan laulamalla. Laulavassa ympäristössä kasvanut lapsi osaa keksiä omia lauluja ja muunnella kuulemiaan lauluja itselleen sopivammiksi. Kasvattajien tulisikin olla avaramielisiä ja rohkaista lapsia äänellisiin kokeiluihin, omien laulujen ja lorujen keksintään sekä oman äänen monipuoliseen käyttöön. Oma ääni on jokaisen ihmisen musiikillisen ilmaisun henkilökohtaisin kanava, jota tulisi saada käyttää siten, että se toisi iloa koko elämän ajan. (Krokfors 2017, 176.) Pieni lapsi oppii kuuntelemalla ja matkimalla. Mikäli lapselle on laulettu hänen syntymästään lähtien, saattaa hän laulaa ennen kuin puhuu. (Piispanen 2019, 92.)

Musiikkihetkillä ohjaavan aikuisen on hyvä tiedostaa, että lapsilla on hyvin erilaisia taustoja laulamisen suhteen. On perheitä joissa lauletaan paljon ja on perheitä, joissa ei lauleta ollenkaan. Lasten laulukyky on siis voinut kehittyä hyvin eri tahtiin. Myös äänielimet kehittyvät lapsilla yksilöllisesti. (Piispanen 2019, 96.) On myös lapsia, jotka eivät osallistu laulamiseen musiikkihetkillä, mutta kotona osaavat kaikki laulut ulkoa. Näitä lapsia voidaan välillä yrittää rohkaista mukaan lauluun, mutta jokaisella on oikeus omaan tapaansa kokea musiikki. Aikuisten ei pidä huolestua osallistumattomuudesta, vaan seurata tilannetta ja varmistaa, että lapsella on hyvä olla ryhmässä. (Piispanen 2019, 96–97.) Musiikkituokioissa onkin hyvä olla mukana myös lauluja, joita lapsi voi seurata liikkein. Kun laululeikkiä toistetaan tarpeeksi usein, lapsi oppii myös laulun sanat sekä melodian. (Piispanen 2019, 104.)

Lapsia ei pakoteta laulamaan mukana, mutta heitä rohkaistaan siihen. Parasta kannustamista on positiivinen palaute, mitä ei lapsille voida antaa liikaa. Opettuja lauluja on hyvä kerrata useiden viikkojen ajan, jotta lapset ehtivät oppia

laulun. Kun laulu osataan hyvin, mukaan voidaan ottaa soittimia. (Piispanen 2019, 113).

3.3.3 Soittaminen

Soittaminen alkaa vähitellen. Aluksi tutustutaan omiin kehosoitteihin; soitetaan rintaa, vatsaa tai reisiä, tömistellään jalkoja. Vähitellen tutustutaan perussoitettiin, yksi soitin kerrallaan. (Piispanen 2019, 118.) Soittoharjoitusten tulisi olla hauskoja hetkiä, joissa voidaan kokea musiikin tekemisen riemua yhdessä sekä yksin. Kestoltaan soittohetket ovat lyhyitä vain muutaman minuutin mittaisia. (Piispanen 2019, 119.)

Kehosoittimet ovat lasten parissa suosittuja soittimia, sillä ne ovat heti käyttövalmiita, eivät lopu kesken ja kulkevat aina mukana. Taputusten, tömistysten ja napsutusten avulla opitaan rytmit ja motoriset valmiudet erilaisten rytmisointien soittamista varten. Yhteissoitossa opitaan kuuntelemaan toista ja ottamaan muut soittajat huomioon. (Luukkala & Grahn 2018, 17.)

Kehosoittimien lisäksi myös suulla voi tehdä monenlaisia ääniä maiskutellen, puhallellen, päristellen, sihisten ja suhisten. Erilaisilla äänillä voi tehostaa tarinoita ja säestää lauluja. Tällaiset suulla tehtävät harjoitukset auttavat lapsia myös suun motorisessa ja kielellisessä kehityksessä. Niiden avulla lasta lapsia voidaan ohjata oikeanlaiseen äänenkäyttöön. (Seppänen, Lindberg-Piironen & Tervonen 2017, 218.)

Myös rytmikasvatuksella voidaan edistää laaja-alaisesti lapsen kehitystä. Se edistää musiikillisten perustaitojen kehittymistä ja kehittää lapsen kieltä ja puhetta. Sillä edistetään luovuuden ja mielikuvituksen kehitystä. Lapsi saa improvisoida ja kokeilla erilaisia instrumentteja ja materiaaleja, mikä taas edistää sosiaalisten taitojen, kuten ryhmätyöskentelytaitojen ja empatian kehitystä. Se edesauttaa myös kehontuntemusta sekä hieno- että karkeamotoriikan kehittymistä. (Luukkala & Grahn 2018, 17.)

Soittimia päiväkodeissa olisi hyvä olla niin kattavasti, että jokaiselle lapselle riittäisi oma soitin johon tutustua. Pienten lasten on vaikea ymmärtää, jos vain osa saa käsiinsä soittimen. Tämän vuoksi varsinkin pienimpien soittohetkillä

tulisi kaikilla soittajilla olla sama soitin käytössä. (Piispanen 2019, 118.) Hyvään alkuun pääsee rytmikapuloilla, marakasseilla ja rummuilla (Piispanen 2019, 122).

Ennen varsinaisia instrumenttiopintoja lapsella tulisi olla karkeamotoriikka kunnossa ennen hienomotoriikkaa vaativia soittoharjoituksia. Soittotunneille osallistumien vaatii myös keskittymiskykyä ja sitä, että pystyy vastaanottamaan ohjeita. (Piispanen 2019, 119.) Onnimannissa varsinaista soitinopetusta annetaan vasta esikouluikäisille kun he harjoittelevat kanteleen soiton alkeita. Kantele sopiikin erinomaisesti alkeissoittajille.

3.3.4 Musiikkiliikunta

Lapselle on luontaista liikkua musiikin tahdissa. Musiikkiliikunta on yksi musiikkikasvatuksen osa-alue ja tärkeä osa musiikkituokioita. Siinä yhdistyvät liike, musiikki, kuuntelu ja laulaminen. Monipuolisesti rakennettu musiikkiliikuntatuokio antaa lapselle sekä sääntöjä että kokeilun vapauden, mahdollistaa omien taitojen mukaan toimimisen, musiikin mukaan liikkumisen aktivoiden samalla lasta myös vastakkaisiin reaktioihin. Kokonaisvaltaisessa toiminnassa lapsi pääsee oppimaan ja nauttimaan musiikista koko kehollaan. (Seppänen, Tarvonen & Lindberg-Piiroinen 2017, 273-275.) Liikkuminen musiikin tahtiin tarjoaa tavan toimia yhdessä, koskettaa, olla lähellä ja jakaa tunteita. Musiikkiliikunnan avulla lapsi voi konkreettisesti kokea oman kehonsa kautta kaikki musiikilliset elementit ja syventää niiden tuntemusta ja hallintaa. Myöskään musiikkiliikunnassa ei ole oikeaa tai väärää tapaa ilmentää omia tuntemuksiaan. (Luokkala & Grahn 2018, 16.)

Varhaislapsuudessa liikkuminen ehkäisee oppimisvaikeuksien syntymistä sekä tukee monipuolisesti oppimista. Tietämättään lapset kehittävät motorisia taitojaan eri tavoin; hyppimällä, kiipeilemällä, konttaamalla, keinumalla ja tasapainoilemalla. Liikuntaleikeistä hyötyvät tavanomaisesti kehittyneiden lasten lisäksi myös erityistä tukea tarvitsevat. (Mäki 2009, 8.) Pienen lapsen hienomotoriikka on vielä kehittymässä, joten aluksi musiikkiliikunta keskittyy karkeamotoristen taitojen kehittämiseen. Näitä ovat esimerkiksi juokseminen ja hyppääminen. (Piispanen 2019, 138.)

3.4 Arjessa tapahtuvat musiikkihetket

Musiikkihetket voivat syntyä arjessa milloin ja missä vain. Aikuinen voi tarttua lapsen lauleskeluun ja saada siihen mukaan muita lapsia. Spontaanit rummutukset voidaan painaa muistiin ja jatkaa niitä seuraavassa hetkessä ja opettaa muillekin lapsille. (Luukkala & Grahn 2018, 11.) Tällaisia hetkiä voidaan kutsua ”epävirallisiksi” musiikkituokioiksi. Silloin toimintaa ei ole etukäteen suunniteltu, vaikka siihen sisältyy merkittävää musiikillista ainesta. Musiikkikasvatus toteutuukin varhaiskasvatuksessa parhaimmillaan arjen moninaisissa kohtaamisissa. (Lindberg-Piiroinen, Ruokonen & Pansu 2017, 342.)

Kasvattajien on tärkeää olla kaikki aistit auki arjessa ja huomata nämä pienet hetket, tarttua niihin ja kannustaa lapsia jatkamaan. Näin lapset rohkaistuvat käyttämään lauluja, loruja ja rytmittelyä muulloinkin kuin varsinaisilla musiikkihetkillä. Näihin hetkiin sisältyy myös läheistä yhdessäoloa ja lapsen kuuntelukyky, keskittyminen, muisti ja sanavarasto saavat virikkeitä. Erityisesti siirtymätilanteet sekä muut odottelua vaativat hetket on hyvä hyödyntää musiikkikasvatustilanteina. (Luukkala & Grahn 2018, 11.)

Onnimannissa musiikista nautitaan pitkin päiväkotiarkea. Musiikki ei näy toiminnassa ainoastaan järjestetyillä musiikillisilla toimintatuokioilla. Tavoitteena on saada musiikki näkymään ja kuulumaan vahvasti arjen pedagogiikassa. Musisointia, laulamista ja rytmittelyä on päivittäin esimerkiksi aamu- ja päiväpiireillä, siirtymätilanteissa, odotteluhetkissä, pukeutumis- ja riisumistilanteissa sekä ulkoillessa. Hetkittäin musiikki tuo tunnelmaa taustamusiikkina. Osa soittimista on lasten vapaassa käytössä. (Alasalmi, Ikonen & Myyräläinen. 2019.)

3.4.1 Osallisuus musiikkikasvatuksessa

Lapset voivat vaikuttaa musiikkihetkien kulkuun kertomalla omia ideoitaan ja mielikuviaan. Näistä sitten voidaan yhdessä luoda tarinoita ja sävellyksiä yhdessä muiden lasten kanssa. Aikuinen ohjaa tilannetta ja pitää huolen siitä, että kaikki saavat äänensä kuuluviin ja että musiikillisia perusasioita opitaan. Musiikkituokioilla jokainen lapsi saa osallistua omalla tavallaan ja olla omanlaisensa persoona. Ohjaavan aikuisen tärkein ominaisuus onkin joustavuus. Ohjaajan tulee olla hereillä ja inspiroitua lapsista ja heidän ideoistaan. (Piispainen 2019, 16.)

Musiikki myös omalta osaltaan edistää osallisuutta. Kaikille on helppoa järjestää sopivaa toimintaa ja kaikki pystyvät vaikuttamaan siihen oman taitotasonsa mukaisesti. (Ruokonen 2017, 123.) Musiikkihetkillä kunnioitetaan jokaisen lapsen oikeutta omanlaiseensa musiikkikokemukseen. Osa lapsista haluaa osallistua kaikkeen, toiset taas nauttivat kun saavat katsella sivusta toimintaa. Jokaiselle lapselle annetaan mahdollisuus osallistua omista lähtökohdistaan käsin. Lapsilla on erilaisia vahvuuksia, voimavaroja sekä tarpeita. Ohjaavan aikuisen tehtävänä on auttaa lasta löytämään itselleen mieluinen juttu. (Piispanen 2019, 17.)

3.4.2 Oppimisympäristö

Musiikkikasvatuksen kautta luodaan sellainen oppimisympäristö, jossa lapsella on mahdollisuus musiikillisiin elämyksiin ja oppimisen kokemuksiin. Hyvässä oppimisympäristössä lapsi tuntee olonsa turvalliseksi ja hyväksytyksi. Se herkistää lasta kuuntelemaan sekä rohkaisee tätä musiikilliseen itseilmaisuun, laulamisen, soittamisen, liikkumisen sekä tanssimisen kautta. (Luukkala & Grahn 2018, 21.) Kun oppimisympäristö on kannustava ja turvallinen, lapsi rohkaistuu ilmaisemaan itseään ja musiikillinen itseilmaisuus pääsee kehittymään (Piispanen 2019, 12).

Musiikkihetkellä varhaiskasvattaja voi rakentaa ympäristöä sellaiseksi, että osallistuvat lapset kokevat tilanteen kiinnostavaksi, sopivan haastavaksi ja sopivassa tahdissa eteneväksi. Lapset taas rakentavat ympäristöä osallistumalla kukin omalla tavallaan. Varhaiskasvatuksen kannalta on tärkeää havainnoida ja kuunnella lasten kokemuksia oppimisympäristöistä. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (2016, 27) ohjaa hyödyntämään lasten ja aikuisten osaamista oppimisympäristöjen järjestelyjen suhteen. (Raittila & Siippainen 2017, 287.) Onnimannissa musiikillisen oppimisympäristön luomisessa kiinnitetään huomiota tilan sopivuuteen, esimerkiksi, että tilaa on riittävästi liikkumiseen.

Lapset hahmottavat maailmaansa ihmetellen ja tutkien. Ongelmanratkaisu ja keksiminen ovat keskeisessä roolissa, kun lapsen musiikillinen ajattelu ja ilmaisuus kehittyvät. Lapsen musiikillinen oppiminen tapahtuu aina leikin ja kek-

simisen kautta. (Lindberg-Piironen & Ruokonen 2017, 95.) Yhteiskunta asettaa omat vaatimuksensa sille, millainen päiväkotien pedagogisen toimintaympäristön pitäisi olla ja sen pohjalta varhaiskasvattajat tekevät tulkintoja ja rakentavat oppimisympäristöt sen mukaisiksi. Oppimisympäristöt taas viestivät siitä, millaista varhaiskasvatus on. (Raittila & Siippanen 2017, 289.) Pedagoginen toimintaympäristö rakentuu jatkuvasti arjen käytännöissä niin päivittäisessä toiminnassa kuin yhteiskunnallisten ja kulttuuristen tekijöiden puitteissa. Arjen käytäntöihin osallistuvat niin aikuiset kuin lapsetkin ja jokaisella on vaikutus siihen, millainen toimintaympäristöstä muotoutuu. (Raittila & Siippanen 2017, 283.)

Päiväkodissa lapset joutuvat alttiiksi kaikille äänille ympärillään, eivätkä he voi niihin tietoisesti vaikuttaa. Varhaiskasvattajien tulisikin mahdollisuuksien mukaan huolehtia ääniympäristöstä sekä siitä, että lapsilla olisi mahdollisuus myös olla rauhassa ilman levottomia taustaärsykeitä. Hermosto lepää hiljaisuudessa ja se on myös yksi fyysisen ja henkisen kehittymisen edellytyksistä. (Lindberg-Piironen & Alho 2017, 181–183.)

3.5 Musiikkipainotteisuus Onnimannissa

Musiikkipainotteisuus Onnimannissa tarkoittaa käytännössä sitä, että musiikki on läsnä jokaisena päivänä. Onnimannissa kiinnitetään musiikkikasvatuksessa erityistä huomiota sen kokonaisvaltaisuuteen: nautitaan musiikista niin suunnitelluissa kuin spontaaneissa hetkissä sekä arjen pedagogiikassa. Arjen erilaiset tilanteet hyödynnetään yhdistämällä ne musiikkiin. Musiikki saa myös rauhoittumaan ja sen avulla voidaan lujittaa lapsen perusturvallisuuden tunnetta, kun esimerkiksi tutustutaan uusiin jännittäviin asioihin. Kun lapsi aloittaa hoidon, musiikki tuo turvaa ja rentouttaa lasta uudessa ympäristössä. Improvisointi ja heittäytyminen musiikin maailmaan kuuluvat toimintaan päivittäin. (Alasalmi ym. 2019.)

Painotteisuudesta huolimatta päiväkodit eivät tietenkään voi unohtaa muita varhaiskasvatuslain mukaisia tavoitteita. Siksi Onnimannissa myös liikutaan, taiteillaan ja touhutaan niin kuin muissakin päiväkodeissa. Onnimannin musiikkikasvatussuunnitelma kulkee näin käsi kädessä valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman kanssa.

4 OSALLISUUS

Osallisuus käsitettä on jo pitkään käytetty puhuttaessa kansalaisten vaikuttamismahdollisuuksista yhteiskunnassa. Viimeisten vuosien aikana käsitettä on alettu yhä laajemmin soveltaa koskemaan myös lasten kanssa tapahtuvaa toimintaa. (Turja & Vuorisalo 2017, 45.) Päiväkotimaailmassa osallisuus teemana on läsnä lähes kaikessa suunnittelussa.

Osallisuus toteutuu sosiaalisissa vuorovaikutussuhteissa ja se edellyttää vastavuoroisuutta läsnä olevien kesken. Siihen sisältyy kaikkien osapuolien mahdollisuus vaikuttaa omaan ja yhteiseen yhdessäoloon ja toimintaan. Se myös edellyttää osapuolilta sekä kuulluksi tulemistä sekä muiden kuuntelemista. Osallisuudessa on myös kyse kasvamisesta demokraattiseen ajattelu- ja toimintatapaan, jossa osapuolilla voi olla monenlaisia tavoitteita, näkökulmia ja kiinnostuksen kohteita. (Turja & Vuorisalo 2017, 46–47.) Varhaiskasvatuksessa osallisuuden tavoitteena on vahvistaa lapsen ja hänen perheensä mielipiteiden ja toiveiden kuulemistä sekä antaa heille mahdollisuus osallistua toiminnan suunnitteluun sekä arviointiin (Järvinen & Mikkola 2015,13).

Osallisuus perustuu ajatukseen, jossa henkilöitä tulee kannustaa itsenäiseen sekä kriittiseen ajatteluun (Heikkinen & Huttunen 2017, 51). Osallisuus linkittyy vahvasti toimijuuden, jäsenyyden, kansallisuuden, vaikuttamisen ja valtaantumisen käsitteisiin. Jotta nämä seikat voivat toteutua, vaatii se osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia sekä henkilöiden omaa osaamista ja halua niiden hyödyntämiseen. Vastuunkantaminen ja sitoutuminen yhteiseen toimintaan ovat lisäksi edellytyksiä osallisuuteen. (Männistö, Fornaciari & Tervasmäki 2017, 92.)

Osallisuudesta puhuttaessa saatetaan puhua myös osallistamisesta. Osallistamisella tarkoitetaan toimia, joilla yritetään ohjata kohderyhmä osallisiksi. Tämä saattaa kuulostaa autoritaariselta eli täysin sen vastakohtalta mihin osallisuudella pyritään. (Turja 2017, 44.) Useimmiten osallisuudella tarkoitetaan kuitenkin sitä, että ihmiset tulevat kuulluksi ja pääsevät vaikuttamaan heitä koskeviin asioihin osallistumalla suunnitteluun ja päätöksentekoon sekä ottamalla vastuuta toteutuksesta. (Turja 2017, 45.) Osallisuuden kulttuurissa

on siis lopulta kyse kasvamisesta demokraattiseen ajattelu- ja toimintatapaan, jossa osapuolilla voi olla monenlaisia tavoitteita, näkökulmia ja kiinnostuksen kohteita. Täten merkityksellisen toiminnan järjestäminen edellyttää yhteisiä neuvotteluja. (Turja & Vuorisalo 2017, 47.)

Lapsen asema on varhaiskasvatuksessa aikojen myötä muovautunut sellaiseksi, jossa lapsi halutaan nähdä aktiivisena ja aloitteellisena toimijana. Lapsen oikeuksien sopimus korostaa lapsen oikeutta tulla kuulluksi itseään koskevissa asioissa sekä oikeuttaan ilmaisunvapauteen sekä tiedon saamiseen. Lapsen oikeuksien teemoista juuri osallisuus on se, joka on eniten kehittynyt 2000-luvulla (Turja & Vuorisalo 2017, 39.) Myös päivähoitolain muuttuminen varhaiskasvatuslaiksi vuonna 2015 toi mukanaan merkittäviä muutoksia koskien lapsen osallisuutta (Turja 2017, 41).

4.1 Vanhempien osallisuus

Viime aikoina osallisuutta on korostettu varhaiskasvatuksessa aiempaa enemmän. Sen pääpaino on ollut selvästi lasten osallisuudessa, mutta uusin varhaiskasvatussuunnitelman perusteet nostaa esille myös vanhempien ja päiväkodin välisen yhteistyön sekä vanhempien osallisuuden varhaiskasvatuksessa. (Heinonen ym. 2016, 229.) Uudessa varhaiskasvatuslaissa vanhempien osallisuutta korostetaan uudella tavalla. Siinä todetaan, että vanhemmilla on oikeus vaikuttaa aikaisempaa enemmän siihen, millaista varhaiskasvatusta päiväkodissa annetaan. (Heinonen ym. 2016, 230.) Esimerkiksi varhaiskasvatuslain 3 §:n mukaan tavoitteena on toimia yhdessä lapsen huoltajan kanssa lapsen tasapainoisen kehityksen ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin parhaaksi sekä tukea lapsen vanhempaa tai muuta huoltajaa kasvatustyössä. Sen 20 §:n mukaan huoltajille on annettava mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa lapsensa varhaiskasvatuksen suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin ja 23 §:n mukaan lapsen varhaiskasvatussuunnitelma laaditaan yhteistyössä henkilöstön ja lapsen huoltajan kanssa.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa painotetaan osallisuuden merkitystä. Siinä korostetaan erityisesti huoltajien kanssa tehtävän yhteistyön merkitystä lasten hyvinvoinnin kannalta. Keskinäinen kunnioitus, tasa-arvoinen vuorovaikutus sekä luottamuksellisen suhteen rakentaminen ovat edellytyksenä

hyvälle kasvatusyhteistyölle. Sen mukaan lasten huoltajilla tulee myös olla mahdollisuus osallistua varhaiskasvatuksen toiminnan ja kasvatustyön tavoitteiden suunnitteluun ja kehittämiseen yhdessä henkilöstön ja lasten kanssa. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016.) Tämä toteutuu varsinkin lasten varhaiskasvatussuunnitelma-keskusteluissa, joissa yhdessä vanhempien kanssa mietitään lapselle sopivia tavoitteita sekä keinoja niiden saavuttamiseksi.

Varhaiskasvatuksessa vanhempia ja päivähoitoa velvoittaa yhteistyöhön varhaiskasvatuslaki (540/2018), jonka mukaan ensisijainen kasvatusvastuu on vanhemmilla ja sitä tukeva tehtävä on varhaiskasvatuksen ammattilaisilla. Yhteistyö vanhempien ja varhaiskasvattajien välillä perustuu lapsen tarpeisiin ja varhaiskasvatuksen toimintaa ohjaa lapsen oikeuksien toteutuminen. Molempien tiedot ja kokemukset lapsista luovat parhaat edellytykset lapsen kasvulle ja hyvinvoinnin turvaamiselle. (Mykkänen & Böök 2017, 85.)

Vanhempien osallisuus perustuu vanhempien kasvatusoikeuteen lapseensa nähden. Suomalaiseen kulttuuriin ja yhteiskuntapolitiikkaan kuuluu vanhempien mahdollisuus vaikuttaa varhaiskasvatuksen laatuun. Heidän osallisuuttaan lisätään heitä kuulemalla sekä heidän vaikutusmahdollisuuksiaan parantamalla. Vanhempien mielipiteet, toiveet ja näkemykset omasta lapsesta otetaan huomioon lapsen kohtaamisessa, kasvatuksessa sekä perustarpeiden tyydyttämisessä. Päiväkodissa olevat käytännöt sekä lähtökohdat vaikuttavat lapsen kasvuun ja kehitykseen, mutta myös vanhempiin ja muuhun perheeseen. Kasvattajan ja vanhemman välinen avoin vuorovaikutussuhde luo vanhemmalle positiivisen kokemuksen lapsensa hoidosta. Samoin lapsen ja kasvattajan välinen hyvä suhde luo vanhemmalle luottamusta ja yhteistyöhaluja. (Veninen, Leinonen, Rautavaara-Hämäläinen & Purola 2011, 10.)

Vanhempien osallisuudella on merkittävä rooli paitsi lasten myös henkilökunnan hyvinvointiin. Avoin ja kannustava ilmapiiri edesauttaa päiväkodin toimintakulttuurin yhteisöllisyyttä, vanhempien ja henkilökunnan yhteistyötä sekä vanhempien aktiivisuutta sekä tietoisuutta päiväkodin arjesta. (Heinonen ym. 2016, 230.)

Varhaiskasvatuksen laatua parannetaan lisäämällä vanhempien osallisuutta. Heidän kuunteleminen sekä vaikutusmahdollisuuksien parantaminen on suomalaisen kulttuurin ja yhteiskuntapolitiikan näkemysten mukaista toimintaa. Se vaatii tiivistä yhteistyötä varhaiskasvattajien ja vanhempien välillä lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen edistämiseksi. (Heinonen ym. 2016, 229–230.) Vanhemmat arvioivat sitä kriittisemmin varhaiskasvatusta, mitä paremmin he tuntevat sen sisältöjä, mitä korkeammin koulutettuja he ovat ja mitä vanhempia heidän lapsensa ovat (Kekkonen 2014, 264).

Varhaiskasvatussuunnitelma on merkittävä työväline vanhempien osallisuuden lisäämisessä. Sen tekemiseen tulee ottaa mukaan lapset ja vanhemmat. Varhaiskasvatussuunnitelmaa on hyvä avata vanhemmille käytännönläheisesti, pienissä osissa ja arkikielellä. Yksilöllisistä toiveista saattaa tulla enemmän yhteisöllisiä, kun vanhemmat saavat tietoa ja kokemusta eri toimintatavoista. (Heinonen ym. 2016, 230–231.)

Vanhemmat ovat tiiviisti mukana suunnittelemassa lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa. He osallistuvat sen toteutukseen, arviointiin sekä kehittämiseen. Vanhemmilla tulee olla tunne, että heitä ja heidän kokemuksiaan kunnioitetaan. Näin heidän on helppo tulla esittämään asioitaan päiväkodin henkilökunnalle. Vanhempia innostetaan osallistumaan toiminnan suunnitteluun ja arviointiin. Tämän vuoksi päiväkodin varhaiskasvatussuunnitelma tulee olla myös vanhempien tiedossa. (Helenius & Lummelahti 2018, 18–19.) Onnimanissa päiväkodin varhaiskasvatussuunnitelma löytyy eteisistä ja on näin aina vanhempien saatavilla.

Päiväkodin ja vanhempien välistä yhteistyötä tutkittaessa keskitytään usein vanhempien fyysiseen osallistumiseen vanhempainyhdistyksiin ja -iltoihin, keskusteluihin, retkiin sekä muihin yhteisiin tilaisuuksiin. Todellinen yhteistyö luodaan kuitenkin päivittäisissä tuonti- ja hakutilanteissa. Vanhempien kanssa rinnakkain työskentely on keskeistä, jotta vanhemmat saavat kokemuksen yhteisestä näkemyksestä lasta koskevissa asioissa. (Venninen, Leinonen, Rautavaara-Hämäläinen & Purola 2011, 10.) Luottamukselliset ja toisiaan kunnioittavat kohtaamiset mahdollistavat varhaiskasvattajien ja vanhempien välisen toimivan yhteistyön. Yhteistyö näkyy varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa, joissa todetaan, että on otettava huomioon perheiden moninai-

suus, lasten yksilölliset tarpeet sekä huoltajuuteen liittyvät kysymykset. (Mykkänen & Böök 2017, 85–86.) Tämän vuoksi lasten ja perheiden kanssa työskenneltäessä yhteistyö on tärkeää rakentaa perheiden omista lähtökohdista käsin. Yhteistyön tarkoituksena on, että perheen tilanne pystytään hahmottamaan kokonaisvaltaisesti päätöksenteon ja suunnittelun tueksi asettumalla tasavertaisiksi kumppaneiksi. Näin voimavarat yhdistäen löydetään arkea helpottavia toimintatapoja. (Heinonen ym. 2016, 185.)

Luottamus vanhempien ja päiväkodin henkilökunnan välillä rakentuu ja syvenee asteittain. Keskustelut monipuolistuvat, kun vanhemmat ja henkilökunta tutustuvat toisiinsa paremmin. Yhteistyö lähtee aina lapsen tarpeista ja tämän edun toteutumisesta. Päivittäisissä kohtaamisissa rakennetaan keskinäinen luottamus ja toimiva kasvatusyhteistyö. Hyvälle pohjalle rakennettu yhteistyö on haasteellisissakin tilanteissa sujuvaa ja toimivaa. (Heinonen ym. 2016, 226.)

Vanhempainillat ovat yksi toimiva menetelmä silloin, kun halutaan tehdä ryhmän periaatteita ja toimintaa tutuksi sekä tutustua toinen toisiinsa. Ryhmän vanhempien on koettu myös hyötyvän keskinäisistä suhteistaan. (Helenius & Lummelahti 2018, 19.) Päiväkodit ovat yksi keskeisimmistä lapsiperheen tukijoista, mutta vanhemmat osaavat hakea kasvatus- ja vanhemmuustukea myös vertaisiltaan; muilta vanhemmilta (Mykkänen & Böök 2017, 83). Osallisuuden kokemukset herättävät erilaisia tunteita, kuten yhteenkuuluvuutta, hyväksytyksi tulemistä sekä iloa ja ylpeyttä osaamisesta ja haasteista selviämisestä. Ryhmälle kehittyy yhteisten kokemusten myötä tunneilmapiiri vaikkakin tunteiden kokeminen on yksilöllistä. (Turja & Vuorisalo 2017, 50.)

4.1.1 Vanhempien osallisuuden esteitä

Vanhempien ja henkilökunnan välisen yhteistyön perimmäisenä pyrkimyksenä on yhdistää henkilökunnan ammatillinen osaaminen ja vanhemman tuntemus omasta lapsestaan. Tällainen yhteishuolto merkitsee yhteistä toimintaa lapsen parhaaksi, yhteistä vastuunottoa sekä toisiaan kunnioittavaa kasvatusyhteistyötä. Aina avoimen ja luottamuksellisen yhteistyön luominen ei ole kuitenkaan mahdollista. Vanhemmilla saattaa olla esimerkiksi henkilökohtaisia vaikeuksia, jotka heijastuvat lapsen käyttäytymiseen tai vanhempi kokee jostain syystä

päiväkodin tai yksittäisen työntekijän ongelmana. Tällaiset tilanteet voivat joutaa eritasoisiin ongelmiin. (Mahkonen 2018, 74–76.) Yhteistyöhön vanhempien kanssa on kuitenkin pyrittävä myös silloin, kun perheessä ilmenee jonkin ongelmatilanne (Kalliala 2012, 92).

Joskus vanhempien osallisuudelle saattaa ilmetä esteitä, kuten vanhempien rajallinen aika tai asenteet. Näihin syynä saattaa olla työkiireet, haastava työaika, vajavainen tietämys päiväkodin toiminnasta tai uskalluksen puute tuoda omia huomioita esille. Myös jaksaminen ja motivaation puute saattavat rajoittaa joidenkin vanhempien osallisuuden syntyä. Myös erilaiset kasvatuskäsitteet saattavat estää osallisuuden toteutumista. (Venninen ym. 2012, 37.)

Perheitä ja kasvatuskäsitteitä on monenlaisia. Samassa ryhmässä olevien lasten perheet saattavat elää hyvin erilaisissa elämäntilanteissa. Tästä syystä myös heidän toiveensa sekä tavat toimia voivat olla hyvin erilaisia. Vanhempien osallisuuteen liittyy perhekeskeinen lähestymistapa, joka tarkoittaa koko perheen huomioimista. Kun huomioidaan perheiden toiveita, saavutetaan jaettu asiantuntijuus eli kumppanuus. (Niskanen & Kari 2018, 105.)

Joskus perheen toiveet saattavat olla mahdottomia toteuttaa. Vanhemmat toivovat omalle lapselleen toimintaa, mikä saattaa olla epärealistinen toteutettavaksi isossa lapsiryhmässä. Tällaiset tilanteet saattavat nousta esteeksi osallisuudelle. Vanhemmat voivat myös kokea henkilökunnan olevan osallisuutensa esteenä. Päiväkodin tiukat ja rutinoituneet toimintatavat tai henkilökunnan kiire saattavat tuntua vanhemmista torjuvilta. Huono tiedonkulku voidaan myös kokea haittaavan vaikutusmahdollisuuksiin. (Venninen ym 2012, 38-39.)

4.2 Vanhempien osallisuus Onnimannissa

Onnimannissa pidetään tärkeänä perheiden kanssa tehtävää yhteistyötä. Se on edellytyksenä lapsen hyvinvoinnille ja tasapainoiselle kasvulle. Tärkeää on, että kehittäessä päiväkodin toimintaa mukaan ideoimaan otetaan myös lasten vanhemmat. Näin saadaan vanhempien toiveet huomioitua mietittäessä sitä, mihin suuntaan toimintaan aletaan kehittää. Osallisuuden merkitystä korostetaan nykyisin kaikessa kehittämistoiminnassa. Eri ryhmien osallistumisesta on monenlaista hyötyä kehittämistoiminnassa. Osallistumisen kautta lisätään si-

toutumista kehittämiseen sekä mahdollistetaan eri tahojen tarpeiden hyvä huomioiminen. (Toikko & Rantanen 2009, 89–90.)

Onnimannissa vanhemmat pääsevät vaikuttamaan päiväkodin toiminnan suunnitteluun erilaisen kyselyiden kautta sekä esimerkiksi vanhempainilloissa. Päiväkodilla järjestetään myös erilaisia teemapäiviä, jolloin vanhemmat pääsevät rennommin jutustelemaan niin henkilökunnan kuin toisten vanhempien kanssa. Ne vahvistavat yhteisöllisyyttä sekä antavat tukea henkilöstön työlle. Tämä opinnäytetyö on yksi esimerkki vanhempien osallistamisesta.

Onnimannissa toimii myös vanhempien perustama vanhempaintoimikunta, jonka merkitys vanhempien osallisuudelle on merkittävä. Onnimannin vanhempaintoimikunta kokoontuu noin neljä kertaa toimintakauden aikana. Edellisen toimintakauden aikana vanhempaintoimikunta järjesti joulujuhliin myyjäiset sekä laskiaistapahtuman läheisellä koululla. Aiemmillä toimintakausilla vanhempaintoimikunta on järjestänyt muun muassa Halloween-tapahtuman.

Vanhempaintoimikunta on keräämillään varoilla muun muassa ostanut maaleja, joilla maalasivat Vallesmannin pihalle liikennepuiston sekä Onnimannin pihalle hyppyruudukoita sekä muita aktiviteetteja. Vanhempaintoimikunta on myös järjestänyt päiväkodille eri lajien lajikokeiluita: esimerkiksi Lahden suunnistajien suunnistusta, Lahden Ahkeran yleisurheilua, Pelicansin jääkiekkokoulua ja jalkapalloa. Kerätyillä rahoilla on ostettu päiväkodille myös ulkoleikkivälineitä; potkupyöriä, potkulautoja, rekkoja, hiekkaleluja jne. Vanhempaintoimikunta osallistui myös lasten kevätretken kustannuksiin maksamalla linja-autokuljetukset.

Aktiivisia vanhempia on ollut noin viisi, mutta tapaamisiin on osallistunut myös muita vanhempia. Tapaamisissa on ollut mukana myös kaksi Onnimannin kasvattajaa. Osallistuminen vanhempaintoimikuntaan on pyritty järjestämään niin, ettei siitä koidu kenellekään liikaa vastuuta. Tapaamiset ovat kaikille avoimia eivätkä sido vanhempia mihinkään.

5 OPINNÄYTETYÖN TEHTÄVÄT JA MENETELMÄT

Opinnäytetyön tilaajana toimii Pilke päiväkodit Oy. Opinnäytetyön tarkoituksena on toteuttaa vanhemmille kysely koskien päiväkodin musiikkipainotteisuutta. Idea opinnäytetyön aiheeksi alkoi muotoutua, kun vanhemmilta saadun palautteen perusteella aloimme pohtia, ovatko vanhemmat tyytyväisiä Onnimmannissa toteutettavaan musiikkikasvatukseen ja mistä mahdollinen tyytymättömyys voisi johtua? Kyselystä saatujen vastausten ja opinnäytetyön teoreettisen viitekehyksen avulla pyrimme jatkossa vastaamaan vanhempien toiveisiin ja odotuksiin mahdollisimman kattavasti.

Opinnäytetyössä keskityn siis erityisesti näihin kysymyksiin: Miten Onnimmannissa toteutettava musiikkikasvatus vastaa vanhempien odotuksia? Ovatko vanhempien odotukset ja toiveet toteutuneet tai toteutettavissa? Ja miten musiikkikasvatus tehdään entistä näkyvämmäksi päiväkodissa? Tähän opinnäytetyöhön liittyvä kysely itsessään lisää vanhempien osallisuutta musiikkikasvatuksen suhteen, mutta voisiko sitä mahdollisesti lisätä vielä muillakin tavoin? Mielenkiintoista on myös saada selville, millaisessa roolissa musiikkipainotteisuus on ollut päiväkotia valittaessa ja kokevatko vanhemmat musiikkikasvatuksen erilaiseksi ryhmästä riippuen. Ennen tätä kyselyä olemme pohtineen työyhteisössä, onko tavassamme tiedottaa asioista jotain puutteita, minkä vuoksi vanhemmat ovat mahdollisesti epätietoisia. Saatujen vastausten perusteella päiväkodin henkilökunta saa ideoita ja uusia näkökulmia toiminnan kehittämiseen.

5.1 Tutkimusmenetelmät

Toteutin opinnäytetyöni kvalitatiivisena eli laadullisena tutkimuksena. Laadullinen tutkimus tarkoittaa tutkimusta, jonka avulla pyritään löydöksiin ilman tilastollisia menetelmiä. (Kananen 2017, 35.) Pääsääntö on, että mitä vähemmän ilmiöstä tiedetään, sitä todennäköisimmin ainoastaan kvalitatiivinen tutkimus tulee kysymykseen. Laadullinen tutkimus ei anna mahdollisuutta yleistämiseen. (Kananen 2014, 17.)

Teoriatietoa tähän opinnäytetyöhön olen hankkinut tutustumalla alan kirjallisuuteen sekä aiheeseen liittyviin internet-sivuihin. Kirjoja ja muita lähteitä etsiessä pyrin löytämään mahdollisimman tuoretta kirjallisuutta. Teoreettisen vii-

tekeyksen rajaaminen oli osittain haasteellista, sillä aihetta olisi voinut lähestyä useammasta näkökulmasta. Lisäksi kirjallisuutta aiheesta oli runsaasti. Tiedonkeruumenetelmänä olen käyttänyt kyselyä.

5.1.1 Kyselytutkimus

Päädyin tekemään kyselytutkimuksen, sillä ajattelin sen olevan varmin tapa saada vanhemmilta kysymyksiin vastauksia. Haastatteluita olisi ollut hyvin haastava, ellei jopa mahdoton, toteuttaa ja lisäksi halusin antaa mahdollisuuden vastata anonyymisti, jotta vastaukset olisivat mahdollisimman rehellisiä. Lomakehaastattelu on toimiva aineiston keräämisen tapa, kun tutkimusongelma ei ole kovin laaja ja tavoitteena on hyvin rajattua koskevien mielipiteiden, näkemysten tai kokemusten kuvaaminen. Palvelun laadun kartoittamisessa lomakehaastattelu toimii hyvin. (Vilkkä 2015, 123.)

Kysymysten määrää mietin tarkkaan. Halusin pitää lomakkeen riittävän lyhyenä, jottei kukaan jättäisi vastaamatta vaatavuuden takia. Jottei palauttamisesta koituisi kenellekään ylimääräistä vaivaa jätin jokaiseen ryhmään kuoren, mihin vanhemmat pystyivät lomakkeensa palauttamaan. Kyselyn mukaan lisäsin saatekirjeen (liite 1), jossa kerroin miksi olen kyselyn laatinut. Ennen kuin jaoin lomakkeet perheille, tein koeversion, jonka testasi kaksi henkilöä. Suunnittelin kysymykset lomakkeeseen niin, että saisin mahdollisimman kattavat vastaukset. Kysymykset olivat avoimia kysymyksiä lukuun ottamatta ensimmäistä kysymystä, jossa tiedustelin mihin ryhmään vastaajan lapsi/lapset kuuluvat. Mietin kyselylomaketta laatiessani tutkimuskysymyksiäni ja niiden pohjalta tein lomakkeen, jossa oli yhteensä kolmetoista kysymystä koskien Onnimannin toteuttamaa musiikkikasvatusta. Annoin vanhemmille lomakkeessa myös mahdollisuuden antaa palautetta tai esittää toiveita jatkoa ajatellen.

Onnimannissa on tällä hetkellä 80 lasta ja 60 asiakasperhettä. Kuudestakymmenestä jaetusta kyselystä 33 palautettiin, jolloin vastaus prosentti oli 55 %. Vastaukset käsittelin luottamuksellisesti ja niin, ettei vastaajaa niistä pysty tunnistamaan.

5.2 Aikataulu

Opinnäytetyön toteutus venyi alkuperäisestä aikataulustani. Ensimmäinen suunnitelmaseminaari pidettiin marraskuussa 2018, jonka jälkeen aloin työstää kyselylomakkeeseen tulevia kysymyksiä vanhemmille. Seminaarin jälkeen tein myös tutkimuslupahakemuksen, joka hyväksyttiin joulukuussa 2018. Lopulliset kysymykset mietimme yhdessä työyhteisöni kanssa. Alkuperäisen suunnitelmani mukaan olisin jakanut kysymykset vanhemmille jo loppuvuodesta 2018, mutta päätin venyttää asiaa alkuvuoteen. Kysymykset jaoin lopulta vanhemmille tammikuun 2019 lopulla ja kysymyksiin oli aikaa vastata reilu kaksi viikkoa. Vastaukset saatuani analysoin ne ja aloitin muun aineiston keräämisen saamieni vastausten ympärille. Opinnäytetyön sain valmiiksi kevään 2020 aikana.

6 TULOKSET

Jaoin kaikille Onnimannin asiakasperheille kyselylomakkeen (liite 2) koskien Onnimannissa toteutettavaa musiikkikasvatusta. Kyselyn mukana laitoin myös saatekirjeen (liite 1), jossa kerroin mitä ja miksi asioita kyselen. Joidenkin vanhempien kanssa keskustelin myös asiasta kasvotusten. Kyselylomake jaettiin vanhemmille tammikuun loppupuolella 2019 ja vastausaikaa heillä oli noin kaksi viikkoa. Kyselyyn vastattiin anonyymisti ja se palautettiin ryhmissä oleviin kirjekuoriin. Kuudestakymmenestä jaetusta kyselystä palautettiin kolmekymmentäkolme kappaletta eli vastausprosentti oli 55 %.

6.1 Kysely

Seuraavaksi käyn läpi kyselyn avulla saatuja vastauksia. Olen jakanut kokonaisuuden kysymyskohtaisiin alalukuihin, jotta jokainen kysymys tulee avattua. Olen lisäksi ottanut mukaan muutamia suoria lainauksia vanhempien vastauksista.

6.1.1 Missä ryhmässä lapsesi on?

Ensimmäiseksi tiedustelin vanhemmilta missä ryhmässä heidän lapsensa on. Tämän tiedon halusin, koska sen avulla pystyisin näkemään onko ryhmien välillä suuriakin eroja. Näin ei kuitenkaan ollut. Selkeimmät erot vastauksissa

ryhmien välillä tuli ilmi vastauksissa, joissa tiedustelin mitä ryhmissä on tehty. Nämä ovat toki itsestään selviä eroavaisuuksia, kun mietitään esimerkiksi esi-kouluikäisten tai talon pienimpien lasten kanssa tehtävää toimintaa. Annetut vastaukset myös jakautuivat melko tasaisesti ryhmien välillä.

6.1.2 Millaisessa roolissa musiikkipainotteisuus oli päiväkotia valittaessa?

Seuraavaksi lähdin tiedustelemaan vanhemmilta millaisessa roolissa musiikkipainotteisuus on ollut päiväkotia valittaessa? Useimmat vastanneet olivat sitä mieltä, että musiikkipainotteisuus ei niinkään ole ollut valintaehtona vaan ennemminkin positiivisena lisänä. Tärkeimpinä kriteereinä päiväkotia valittaessa esiin nousivat sijainti, kuullut kokemukset sekä puhdas sisäilma. Muutama vastaaja kuitenkin piti painotteisuutta tärkeässä roolissa. Vanhemmat vastasivat mm. näin:

Tärkeä ja oleellinen rooli, mutta sijainti oli myös tärkeää.

Vähäisessä.

Laadukas varhaiskasvatus oli ykkösprioriteetti. Musiikkipainotteisuus oli plussaa.

Ei merkittävässä. Tärkeämpää oli hyvä palaute muilta ja sijainti. Musiikkipainotteisuus oli plussaa.

6.1.3 Millaisia odotuksia teillä oli musiikkikasvatuksen suhteen päiväkotia valittaessa?

Musiikkikasvatuksen suhteen vanhemmat olivat odottaneet musiikin näkyvän päiväkodin jokapäiväisessä arjessa monin eri tavoin. Esille nousi esimerkiksi soittimiin tutustuminen sekä säännölliset musiikkituokiot. Vanhemmat myös odottivat musiikkia olevan enemmän kun normaalissa päiväkodissa. Päällimmäisenä kaikista vastauksista esiin nousi kuitenkin toive musiikin ilosta, mukavista lauluhetkistä ja eri asioiden oppimisesta musiikin avulla.

Musiikkia päivittäin eri tilanteissa. Musiikin kautta oppimista eri oppimisen alueille. Laadukasta musiikkikasvatusta.

Ei ollut odotuksia.

Että musiikki olisi joka päivä läsnä. Diskoilua, soittimiin tutustumista jne.

Ei ollut odotuksia, ajateltiin että musiikkikasvatusta on varmasti enemmän kuin ”tavallisessa päiväkodissa” .

Että oppisi musiikista ja nauttisi siitä.

6.1.4 Miten musiikkikasvatus näkyy Onnimannin toiminnassa?

Seuraavaksi kysyin vanhemmilta miten musiikkipainotteisuus on näyttäytynyt heille? Lähes jokaisessa vastauksessa vanhemmat kertoivat lasten laulavan paljon myös kotona, oppivan helposti uusia lauluja ja että lapsista on selvästi kasvanut musiikin ystäviä. Esille nousivat myös musiikkituokiot, Vallesmannin vierailut, esillä olevat soittimet, esiintymiset ja Onnimannin cd:n levytys. Vanhemmat kiittelivät myös retkistä konsertteihin, johdonmukaisesta laulujen opettelusta sekä teemoista, jotka musiikin ympärille kietoutuu.

Muskarit, odottelutilanteiden musisointi, soittimiin tutustuminen, Vallesmannissa esiintymiset.

Muskareita viikoittain ja joskus oli muskariaiheinen kevätjuhlakin. Päiväkodin oman levyn levyttäminen... jne.

Suunnitelmallisuutena, musiikki on monipuolisesti esillä toiminnassa ja se näkyy päivittäisessä toiminnassa.

Retket konsertteihin, Onnimannilaisten oma cd-levy, viikottaiset muskarit, paljon lauluja, loruja, riimejä, soitinaskarteluja. Hyödynnetään musiikkia esim. pistetään lauluksi jos hermostuttaa pukemistilanteessa. Musiikkimaalaaminen.

6.1.5 Millaista toimintaa haluaisitte mahdollisesti lisää?

Kysyttäessä, mitä vanhemmat toivoisivat lisää, eniten ehdotettiin erilaisia retkiä musiikkitapahtumiin sekä erillistä soitinopetusta. Monet vanhemmat vastasivat olevansa tyytyväisiä jo nykyiseen, eivätkä toivoneet mitään lisää. Vastauksissa oli myös todella hyviä ja toteutettavissa olevia ehdotuksia. Esimerkiksi musiikkialan opiskelijoiden hyödyntämistä ehdotettiin, omien soittimien esittelyjä ja esiintymisharjoituksia toisille ryhmille. Myös liikunnan yhdistäminen musiikkihetkiin nousi esille monissa vastauksissa. Näitä vanhempien ehdotuksia Onnimannissa on huomioitu jo kuluneiden kevät- ja syyskausien suunnitteluisa sekä musiikkikasvatussuunnitelmaa päivitettäessä.

Mielestäni musiikkia on paljon Onnimannissa. Ehkä isommille henk.koht opetusta jos on kiinnostunut jostain soittimesta (jos se on edes mahdollista).

Soittimia lisää ja tanssia tms. musiikkiliikuntaa.

Kaikki hyvin! Idea: ”oma soitin päiväkotiin” –päivä?

Kaikki hoituu tosi hienosti. Konserttikäyntejä tietysti voisi olla lisää ja aktiivista musiikinkuuntelua genererajat ylittäen; lapset ovat avoimia tuossa iässä kaikentylaiselle musiikille jazzista eri maiden kansanmusaan.

Mahdollisuuksia käydä musiikkitapahtumissa/ esiintyjiä päiväkodilla? Onko mahdollisuus käyttää alan (musiikki) opiskelijoita tarjoamaan ”extraa” päiväkodille -> ei kustannuksia ainakaan niin paljon kuin ammattilaisista.

6.1.6 Minkälaista soitinopetusta Onnimannissa tulisi olla? Näetkö tärkeänä, että päiväkodissa olisi paljon soittimia?

Tiedustelin vanhemmilta millaista soitinopetusta Onnimannissa tulisi olla ja näkevätkö vanhemmat miten tärkeänä, että päiväkodissa on paljon soittimia? Tässä kysymyksessä selvästi erosi vastaukset isojen ja pienten ryhmien välillä. Pienten lasten vanhemmat olivat selvästi sitä mieltä, ettei mitään erityistä soitinopetusta tarvita, vaan heille riittää perussoittimiin tutustuminen. Isompien ryhmien vastauksissa taas toivottiin enemmän mahdollisimman moniin soitimiin tutustumista. Toiveina oli myös soittamisen alkeiden opettelua, rytmii-

kaa, perussointuja. Yhtenäistä vastauksissa oli, että soitinopetus on kiva lisä muuhun musiikkitoimintaan. Lasten itse askartelemat soittimet nousi esiin myös vastauksissa kivana asiana.

Opetusta voisi olla isommille lapsille, niille ketkä ovat niistä kiinnostuneita, ei välttämättä kaikille jos eivät halua. Perussoittimet olisi kiva olla, ei tarvitse olla hirveitä määriä.

Soittimet ovat varmasti mielekäs lisä musiikkikasvatukseen, mutta en näe mahdollisena oleellisena varsinaista soiton opetusta. Pääasia, että musiikin parissa on mukavaa.

Kiva, kun Onnimannissa askarrellaan omia soittimia (joidenkin nimiä en edes tiedä) Oman soittimen viikot olleet kivoja. Soittimia on riittävästi.

On hyvä, että on paljon erilaisia soittimia kokeilussa, mutta varsinaista musiikin/ soiton opetusta ei mielestäni tarvita. Soittaa voi myös muilla kuin oikeilla soittimilla.

En usko soitinten määrällä olevan merkitystä. Uskon suuremman vaikutuksen olevan sillä, millä tavoin soittimet tuodaan lasten tietoisuuteen.

6.1.7 Näkykö päiväkodin musiikkipainotteisuus lapsessa kotona? Miten?

Halusin myös tietää, miten päiväkodin musiikkipainotteisuus näkyy lapsissa kotioloissa? Ehdottomasti eniten vanhemmat nostivat esille sitä, miten paljon lapset laulavat kotona. Myös, innostus, uskallus heittäytyä, soittimien tunnistaminen, tanssiminen, itse tehtyjen soittimien soittaminen, musiikin kuuntelu ja rytmitaju nousi vastauksissa esille.

Hoitolauluja laulelee ja muistaa hyvin sanat. Pysyy hyvin rytmissä/ saa rytmistään kiinni käsillä/ jaloilla.

Lapsi laulaa paljon hoidossa laulettuja lauluja, kertoo jos on kokeiltu jotain erityistä soitinta.

Poika on musikaalinen ja lauleskelee paljon. Päiväkodin cd-levy soi usein automaatioilla ja kotona. Poika tykkää esiintyä.

Laulaa innoissaan oppimiaan lauluja, tykkää soittaa soittimilla. Tuo kotiin itse tekemiään soittimia ja esittelee niitä ylpeänä.

Näky. Tyttö lauleskelee alinomaa, sekä oppimiaan että omia, itse keksimiään lauluja. Tykkää musiikista, kuuntelee mielellään lauluja ja tanssii mukana.

6.1.8 Koetko henkilökunnan olevan riittävän osaavaa musiikkikasvatuksen suhteen?

Henkilökunnan ammattitaitoa pidettiin myös vastausten perusteella riittävänä. Vanhemmat olivat huomioineet henkilökunnan innostuneisuuden, vastuunoton, säästystaidot ja motivaation. Yhdessä vastauksessa pohdittiin, onko soittotaitoa vähemmän kuin aluksi on ollut?

Kyllä sen perusteella, mitä tiedän. Toki säästystaitoisia olisi hyvä olla joka ryhmässä.

Ehkä soittotaitoa on tällä hetkellä vähemmän kuin silloin kun aloitimme.

Mielestäni hoitajien ei tarvitse olla erikoistuneen erityisesti musiikkiin, halu tehdä on tärkeämpää.

Todella taitavalta vaikuttaa henkilökunta myös musiikin suhteen.

Kyllä koen. Etenkin pienimmillä lapsilla mielestäni on tärkeämpää esimerkki ja innostaminen (kuin varsinainen vaikkapa musiikin teoreettinen osaaminen kasvattajalla).

6.1.9 Millaisia ideoita teillä olisi vanhempien osallisuuden lisäämiseksi Onnimannin musiikkikasvatuksessa?

Vanhempien osallisuuden lisäämiseksi Onnimannin musiikkikasvatuksessa vanhemmilla oli myös hyviä ajatuksia. Monet vanhemmat toivoivat pääsevän-

sä osallistumaan esimerkiksi musiikkituokioihin. Muutamia toiveita tuli illalla järjestettävistä koko perheen musiikkihetkistä. Vanhemmat toivoivat myös listoja ja nuotteja päiväkodissa laulettavista lauluista ja loruista, ehdotettiin soitimien lainaamista koteihin, vinkkejä hyvistä cd-levyistä ja ehdotettiin myös vanhempien mahdollisuutta esiintyä lapsille. Muutamassa vastauksessa todettiin, että vanhempia osallistetaan jo tarpeeksi.

Näin on hyvä. Hyvä idea, että kansioista saa ottaa nuotteja kotiin.

Luotamme henkilökunnan ammattitaitoon todella. Vanhemmat voivat hoitaa omaa musiikkikasvatustaan kotona.

Vanhempia osallistetaan ihan tarpeeksi, en henkilökohtaisesti halua osallistua/tuoda ideoita musiikkikasvatukseen. Tietysti olisi hyväksi että ne vanhemmat, jotka kokevat haluavansa tuoda ideoita saavat mahdollisuuden siihen.

Laululeikkien ohjeita/ sanoja/ nuotteja jaettavaksi kotiin, pienten soitinten lainaus mahdollisuus, esim. kuukauden soitin, joka kiertäisi jokaisen kotona?

Yhteisiä tapahtumia, esim lauluiltoja.

6.1.10 Miten henkilökunta ottaa vastaan vanhempien ideat ja toiveet?

Henkilökunnan koetaan ottavan erittäin hyvin vastaan vanhempien ideoita sekä toiveita. Yhdessä vastauksessa ehdotettiin, että päiväkodissa voisi olla idealaatikko vanhempien ideoita varten.

Hyvin! Riippuu toki toiveista ja niiden laadusta mutta meillä ainakin kaikki huomioitu.

Avoimesti ja aidon kiinnostuneesti.

Idealaatikko päiväkotiin tai sitten sähköpostilla suoraan?

Toimiva keskusteluyhteys löytyy. Henkilökunta on jo verkostoitunut ja järjestää kaikkea toimintaa lasten parhaaksi.

6.1.11 Mitä mielestäsi Onnimannin musiikkikasvatus pitää sisällään?

Kysyin vanhemmilta myös, että mitä heidän mielestään Onnimannin musiikkikasvatus pitää sisällään? Useimmiten vastauksissa mainittiin konkreettisia asioita kuten laulut, leikit, soittaminen, tanssi, kuuntelu, soitinten rakentaminen, esitykset, discot, musiikki arjessa, musiikkituokiot ja perinteet vuoden aikojen ja teemojen mukaan. Vastauksissa nousi esille myös lasten mahdollisuus olla täydellisiä omina itsenään, kannustus, iloinen yhdessä olo ja johdonmukainen kasvatus.

Monipuolisesti erilaisia lauluja – perinteisiä sekä myös uudenaikaisia, soittamista, loruja, rytmejä, tansseja jne.

Musiikki positiivisena asiana lapsen varhaiskasvatusympäristössä esim. muskarien, musiikkihetkien ja lauluhetkien muodossa.

Laulamista, soittamista, musiikin kuuntelua, soittimien tekemistä huomioiden lasten ikä ja kehitysvaihe.

Arjessa se on tärkeässä roolissa. Sen kautta opitaan tärkeitä asioita esim. käyttäytymistä, tunteiden hallintaan, aakkosia, numeroita, vieraita kieliä. Muskarihetket ovat tykättyjä ja niiden pariin lapset rauhoittuu. Nukkarissa rentouttavat kuunnelmat.

Muskarit, vierailut Vallesmannissssa. Arjessa varmasti käytetään musiikkia, lauluja siirtymissä, pukemisissa yms. Mutta näistä ei ole vanhemmilla tarkemmin tietoa. (Toivon ainakin että ed. mainituissa musiikkia hyödynnetään.).

6.1.12 Oletko tutustunut Onnimannin musiikkikasvatussuunnitelmaan?

Musiikkikasvatussuunnitelmaan vanhemmista oli tutustunut vain murto-osa. Kaikki eivät olleet tietoisia, missä suunnitelma on luettavissa.

Selannut läpi eli en ole tutustunut.

En muistaakseni, en muista sellaisesta olleen puhetta.

Kyllä!

Olen joskus kun se mielestäni roikkui päiväkodin eteistilassa?

Ei, en tiedä mistä löytyy.

6.1.13 Onko teillä antaa Onnimannille muuta palautetta tai toiveita musiikkikasvatukseen liittyen?

Lopuksi kysyin vanhemmilta vielä onko heillä antaa Onnimannille muuta palautetta tai toiveita musiikkikasvatukseen liittyen? He toivoivat kuulevansa enemmänkin musiikkikasvatuksesta, musiikkiliikuntaa toivottiin, esiintymisharjoituksia, juhliin monipuolisuutta, soittimiin tutustumista, osallistumista musiikkitahtumiin ja esiintyjä päiväkodille. Palaute, jota he antoivat henkilökunnalle, oli pelkästään positiivista ja kannustavaa.

Tosi hienoa nähdä lapsien innostus musiikkiin laulua, soittimia, riimittelyä + rohkeus esiintyä. Toive: paljon esiintymistreeniä yksin ja ryhmässä.

Musiikki on hieno juttu, ja se todella näkyy Onnimannin arjessa. Lapset tykkää!

Jatkakaa hyvää työtänne lasten kanssa.

Kiitos kun opetatte lapsille perinteisiä lastenlauluja! Kiitos myös siitä, että musiikki pidetään iloisena asiana mukana puuhissa jatkuvasti.

Kiitokset aktiivisuudesta musiikkikasvatuksessa ja hyvistä ideoista, mitä on toteutettu lasten kanssa.

6.2 Johtopäätökset

Tekemäni kyselyn perusteella vanhemmat ovat pääsääntöisesti erittäin tyytyväisiä Onnimannin järjestämään musiikkikasvatukseen. Vastausten perusteella huomasin, että suurimmalle osalle vanhemmista musiikkikasvatus oli yhtä kun suunnitellut musiikkihetket, muskarit. He osasivat jonkun verran eritellä,

mitä muskareissa tapahtuu, mutta selkeää tietoa heillä ei kuitenkaan tuntunut olevan. Monet osasivat kertoa musiikin näkyvän Onnimannissa myös arjen muissa hetkissä, mutta eivät asiaa sen tarkemmin avanneet.

Olen tyytyväinen vastausprosenttiin. Mielestäni sen ansiosta vastauksista saa melko luotettavan kuvan vanhempien tyytyväisyydestä. Vanhemmat olivat varmasti ymmärtäneet, että kyselyn avulla heillä on myös mahdollisuus vaikuttaa Onnimannin musiikkikasvatuksen kehittämiseen. Kaikista ryhmistä vastauksia tuli myös melko tasaisesti.

Kysyessäni vanhemmilta millaisia odotuksia heillä on ollut musiikkipainotteisuuden suhteen ja sen jälkeen miten musiikkipainotteisuus Onnimannissa näkyy, vastaukset olivat melko yhteneviä. Monessa lomakkeessa odotuksena oli ollut musiikin näkyminen päiväkodin arjessa ja tämä heidän mielestään toteutuu myös käytännössä. Onnimannin musiikkikasvatus toisin sanoen siis vastasi hyvin paljon vanhempien odotuksia ollen myös paljon enemmän. Vain harvalla perheellä musiikkipainotteisuus oli vaikuttanut merkittävästi päiväkodin valintaan, joten ehkä tästä syystä vanhemmilla ei ollut erityisen korkeita odotuksia.

Osa vanhempien esittämistä toiveista oli sellaisia, joita Onnimannissa jo toteutetaan. Tämä kertoo mielestäni siitä, ettemme ole kertoneet toiminnastamme riittävän selkeästi tai sitten asia on mennyt vanhemmilta ohi jostain syystä. Esimerkiksi musiikkikasvatussuunnitelman sijaintia ei monikaan vanhemmista tiennyt, vaikka se on kaikkien luettavissa eteisten seinillä. Useat vanhemmista toivoivat myös kotiin päiväkodissa laulettujen laulujen sanoja ja nuotteja. Nämä ovat myös eteisissä kansioissa heidän saatavillaan. Näistä asioista voimme vanhemmille vielä tarkemmin kertoa esimerkiksi seuraavassa vanhempainillassa.

Kuten uudessa varhaiskasvatuslaissa todetaan, vanhemmilla on oikeus vaikuttaa aikaisempaa enemmän siihen, millaista varhaiskasvatusta päiväkodissa annetaan. Myös tästä syystä on erittäin tärkeää, että vanhempien toiveita kuullaan ja niitä toteutetaan mahdollisuuksien mukaan. Jonkun verran vanhemmat toivoivat päiväkodilta hankalasti toteutettavia asioita. Yksilöllinen soitinopetus on esimerkiksi haastavaa toteuttaa isossa lapsiryhmässä. Lisäksi

mielestäni tällaisen opetuksen antajana täytyisi olla oikea asiaan erikseen kouluttautunut ammattilainen. Vanhemmat toivoivat myös paljon enemmän retkiä konsertteihin ja musiikkitapahtumiin, mutta tällaisissa asioissa ongelmaksi voi nousta päiväkodin budjetti. Onnimannin henkilökunta on kuitenkin aktiivisesti etsinyt ilmaisia konsertteja, teatteriesityksiä yms. esimerkiksi kirjastoissa. Olemme myös saaneet muutamia esiintyjä käymään päiväkodissa esiintymässä.

Vanhempien osallisuuden lisäämiseksi tuli myös paljon hyviä ideoita. Niistä monet ovat helposti toteutettavissa. Esimerkiksi illalla järjestettävät musiikkituokiot tai yhteislauluillat, joihin vanhemmat ovat myös tervetulleita, ovat loistava ajatus. Ja kuten teoriaosuudessa jo aiemmin todettiin musiikki omalta osaltaan edistää osallisuutta. Tällaisissa illoissa ja tapahtumissa vanhemmat myös näkisivät tarkemmin musiikkihetkien rungon ja sen, mitä kaikkea ne pitävät sisällään. Tällaisissa tapahtumissa ja niiden suunnittelussa on toki kaikkien hyvä muistaa, etteivät ne mitenkään voi vastata täysin normaaleita päiväkodin arjessa tapahtuvia musiikkihetkiä. Dynamiikka on heti erilainen kun paikalla on henkilökunnan ja lasten lisäksi myös vanhempia.

Myös muita musiikkiaiheisia tapahtumia ehdotettiin. Tällaisia Onnimannissa on järjestetty aiemmin festareiden, karnevaalien ja satumaailma teeman ympärille rakennettuna. Nämä juhlat ovat toimineet samalla myös toiminnallisina kevätjuhlina. Niitä voisi vielä mahdollisesti jalostaa lisää ja koota halukkaista vanhemmista esiintyjä mukaan. Vanhemmat toivoivat myös entistä enemmän tietoa musiikkikasvatuksesta ja siitä miten se päivien aikana konkreettisesti Onnimannissa näkyy. Olemmekin jo aiemmin työyhteisössä pohtineet sitä, miten musiikki saataisiin vielä näkyvämmäksi talossa. Olisiko jotain, mistä heti sisälle tultaessa huomaisi, että on tullut musiikkipäiväkotiin?

Vanhempien osallisuudella on merkittävä rooli myös henkilökunnan hyvinvointiin. Avoin ilmapiiri vahvistaa yhteisöllisyyttä, vanhempien ja henkilökunnan yhteistyötä sekä osaltaan myös vanhempien aktiivisuutta. Vastauksissa tuli selvästi ilmi, että vanhemmat kokivat, että päiväkodin henkilökunta ottaa huomioon heidän toiveensa hyvin. Muutenkin suhtautuminen henkilökunnan osaamiseen ja omistautumiseen oli erittäin positiivista. Tätä osasin itsekin odottaa, sillä muissa päiväkodin toimintaa koskevissa kyselyissä vanhemmat

ovat olleet hyvin tyytyväisiä. Myös päivittäiset kohtaamiset ovat pääsääntöisesti avoimia ja niissä välittyy molemmin puoleinen luottamus.

Tiedottamiseen Onnimannissa tulisi mielestäni kiinnittää jatkossa entistä enemmän huomiota. Näin vanhemmille tulisi aiempaa realistisempi kuva siitä, mitä päivän aikana on puuhattu. Ehkä musiikkikasvatuksen osalta voisi tehdä myös erillisen koosteen normaalien kuukausikirjeiden lisäksi? Myös ryhmien omaan varhaiskasvatussuunnitelmaan voisi kirjata jonkinlaista ryhmäkohtaista suunnitelmaa. Päiväkodin musiikkikasvatussuunnitelma antaa toki vanhemmille suuntaa siitä työstä, jota Onnimannissa tehdään, mutta koska ryhmien toteuttamisessa suunnitelmissa on paljonkin eroja, tiedotteiden tulisi olla nimenomaan ryhmäkohtaisia.

Tulevaisuuden haasteena Onnimannissa on tehdä jatkossakin yhtä hyvää työtä musiikkikasvatuksen saralla. Tämän opinnäytetyön avulla kerätyt vanhempien palautteet sekä toiveet tulee huomioida suunnittelussa, jotta vanhemmille tulee mielikuva siitä, että he ovat oikeasti olleet osallisina suunnitteluprosessissa. Itse uskon, että avoimella ja luontevalla vuorovaikutuksella vanhempien kanssa on suuri merkitys tyytyväisyyteen. Jatkossakin on tärkeää pyytää aktiivisesti palautetta sekä pitää toiminta mahdollisimman ”läpinäkyvänä”. Takautuva sekä pedagoginen dokumentointi ovat keinoja joilla toimintaa voidaan entistä enemmän tuoda vanhemmille näkyväksi. Lisäksi mielestäni on tärkeää kunnioittaa niitä vanhempia, jotka eivät syystä tai toisesta halua osallisiksi päiväkodin toiminnan kehittämässä.

Miten Onnimannissa toteutettava musiikkikasvatus vastaa siis vanhempien odotuksia? Ovatko vanhempien odotukset ja toiveet toteutuneet tai toteutettavissa? Ja miten musiikkikasvatus tehdään entistä näkyvämmäksi päiväkodissä? Mielestäni Onnimannissa annettava musiikkikasvatus vastaa vanhempien odotuksia ollen samalla myös paljon enemmän. Mielestäni vanhemmat ovat vastausten perusteella melko vähään tyytyväisiä. Toisaalta, mikäli heillä olisi asiasta enemmän tietoa, he varmasti osaisivat myös vaatia enemmän. Nyt esille nousseista toiveista suurin osa oli toteuttamiskelpoisia ja näitä toiveita olemmekin huomioineet suunnittelussa siitä lähtien. Tiedottamisella ja yhteisillä musiikkiteemaisilla hetkillä saamme varmasti tuotua musiikkikasvatusta näkyvämmäksi myös vanhemmille.

7 POHDINTA

Tämä opinnäytetyöprosessi alkoi mielessäni jo keväällä 2018. Konkreettiseksi se muuttui syksyllä 2018, kun yhdessä työnantajani kanssa aloimme pyöritellä lopullista aihetta. Aihetta rajattiin lopulliseen muotoonsa marraskuussa 2018 suunnitelmaseminaarin yhteydessä. Mielestäni aihe oli mielenkiintoinen, ajankohtainen ja uskoin sen antavan paljon hyvää tietoa työyhteisölleni. Tutkimusluvan saatuani aloin laatimaan työn kirjallista osuutta.

Ensimmäisenä laadin yhdessä työyhteisöni kanssa kyselylomakkeen, jonka jaoin kaikille Onnimannin asiakasperheille. Kyselyn kysymyksiä mietimme yhdessä, jotta tulos olisi mahdollisimman kattava ja koko taloa palveleva. Mielestäni työyhteisön mukaan ottaminen oli onnistunut valinta, sillä sain heiltä muutamana hyvän kysymyksen, jota en ollut itse osannut ajatella. Lisäksi koen, että tämän opinnäytetyön tulokset tulevat palvelemaan heitä yhtä paljon kuin minuakin, joten tavallaan heillä oli myös oikeus tulla osallisiksi työn valmistelussa. Kyselylomakkeen laatimisessa yritin pitää kysymykset mahdollisimman yksinkertaisina, jotta niihin vastaaminen olisi helppoa. Katsoin myös, ettei lomakkeesta tullut liian pitkä. Kyselylomakkeen liitteeksi laadin saatekirjeen, jossa kerroin miksi olen lomakkeen laatinut.

Kyselylomakkeen laatimisen jälkeen lähdin pohtimaan työn teoreettista osuutta. Perehdyin siinä musiikkikasvatukseen sekä vanhempien osallisuuteen päiväkodin toimintaa kehitettäessä. Musiikkikasvatukseen liittyvää lähdemateriaalia oli saatavilla paljon ja sen suhteen jouduin miettimään aiheen rajaamista melko paljon. Vanhempien osallisuudesta varhaiskasvatuksessa tietoa ei taas löytynyt niinkään paljon, johtuen ehkä siitä, että osallisuudesta puhuttaessa keskitytään useimmiten lasten osallisuuteen. Kerättyyn teoriaan nojaten analysoin vanhempien vastaukset. Mielestäni oli hienoa, miten moni perhe lähti mukaan vastaamalla lomakkeeseen. Se kertoo mielestäni vanhempien aktiivisuudesta ja halusta olla vaikuttamassa päiväkodin toimintaan. Osassa vastauksista tehtiin kuitenkin hyvin selväksi, etteivät kaikki halua nykyistä enempää osallistamista. Tämä on mielestäni täysin ymmärrettävää huomioiden perheiden erilaiset elämäntilanteet. Vapaaehtoisuutta tässäkin asiassa tulee kunnioittaa ja sen avulla varmasti saavutetaan paras lopputulos. Kyselylomakkeen

koin toimivana menetelmänä senkin takia, että näin myös hiljaisemmat vanhemmat saavat äänensä kuuluville ja mahdollisuuden tuoda näkemyksiään esille.

Mielestäni opinnäytetyön aihe oli onnistunut ja ajankohtainen. Se on työelämälähtöinen ja palvelee itseni lisäksi koko työyhteisöä. Vaikka opinnäytetyö on tehty juuri Onnimanniin, sen tuloksia voi hyödyntää muutkin päiväkodit. Lisäksi näen, että tämän työn avulla kerätystä tiedosta kaikista eniten hyötyvät Onnimannin lapset. Pystymme nyt entistä paremmin vastaamaan vanhempien toiveisiin, kun tiedämme konkreettisesti mitä ne ovat ja mistä erityisesti he ovat toiminnassamme pitäneet. Lisäksi vanhemmat saavat kuulluksi tulemisen tunteen, joka vahvistaa osallisuuden kokemusta.

Vanhemmilla teettämäni kyselyn avulla sain vastauksen tutkimuskysymykseeni eli millaisia odotuksia ja toiveita vanhemmilla on ollut Onnimannin musiikkipainotteisuuden suhteen. Vaikka vanhemmilta ei juuri tullut negatiivista palautetta, olin niihinkin varautunut. Kalliala (2012, 171–173) kirjoittaa siitä, miten eri tyytyväisyyskyselyiden perusteella vanhemmat usein ovat tyytyväisiä varhaiskasvatukseen. Hän kuitenkin kritisoi asiaa ja perustelee kritiikkinsä sillä, etteivät vanhemmat tiedä päiväkodin tapahtumista, he eivät myöskään tiedä millaista varhaiskasvatuksen tulisi olla ja että he haluavat uskoa, että lapsella on päiväkodissa hyvä olla. Tämä on varmasti osittain totta ja näkyy myös Onnimannin vanhempien vastauksissa. Monille vanhemmille riittää, että lapsi lähtee mielellään päiväkotiin, häntä ei siellä kiusata, hän syö hyvin sekä ulkoilee riittävästi. Nämä totta kai ovatkin tärkeitä kohtia lapsen päivässä ja juuri niitä asioita, joista päivittäin vanhemmille raportoidaan. Koen, että täytyy kuitenkin osata kyseenalaistaa myös omaa toimintaansa, jotta voi kehittyä varhaiskasvattajana.

Työssä jossa ollaan niinkin paljon tekemisissä ihmisten kanssa kuin varhaiskasvatuksessa, korostetaan paljon asiakaslähtöisyyttä sekä tasavertaista kohtaamista. Tämän vuoksi päivittäiset kohtaamiset ovat hyvin merkittävässä roolissa luodessa avointa vuorovaikutusta. Pilke päiväkodeilla yhteistyö vanhempien kanssa perustuu avoimeen ja tasavertaiseen vuorovaikutukseen varhaiskasvattajien ja huoltajien välillä. Ensisijainen kasvatusvastuu lapsesta on kuitenkin huoltajilla. Yhteistyössä vanhempien kanssa tuemme lapsen kokonais-

valtaista kehitystä. Varhaiskasvatuskeskusteluissa luodaan yhteisiä linjoja ja tavoitteita sekä sovitaan yhdessä siitä, miten lapsen yksilöllistä kehitystä, oppimista ja hyvinvointia edistetään päiväkotipäivien aikana. Lapsi kokee olonsa turvalliseksi kun hän tietää, että vanhemmat ja lapsen varhaiskasvattaja sopivat yhdessä häntä koskevista asioista. Mikäli lapsen elämässä tapahtuu asioita, jotka vaikuttavat lapsen mielialaan ja käyttäytymiseen, on lapsen edun kannalta tärkeää keskustella niistä lapsen varhaiskasvattajan kanssa. Onnimmannilla järjestettävät koko perheen tapahtumat ovat mukava väylä tavata toisten lasten vanhempia ja osallistua mukaan toimintaan. (Tervetuloa Pilkeen varhaiskasvatukseen.)

Musiikkikasvatuksen merkitys lasten kokonaisvaltaiselle kehitykselle on kiistanalainen. Olen työtä tehdessä saanut paljon uusia ideoita sen toteutukseen. Lisäksi olen tutustunut moniin mielenkiintoisiin materiaaleihin, joihin en muuten välttämättä olisi törmännyt. Tästä oppineena aion jatkossa perehtyä ammattikirjallisuuteen entistä useammin. Isoin ammatillinen kasvu onkin varmasti tapahtunut juuri lähdemateriaaliin tutustumisen avulla. Lisäksi olen oppinut, miten tärkeää on lukea merkkejä omasta jaksamisesta ja priorisoida asioita sen mukaan.

Opinnäytetyötä oli mielenkiintoista ja mielekästä tehdä, koska sen avulla kerätty tieto helpottaa jatkossa myös omaa työtäni varhaiskasvatuksenopettajana. Työn valmistuttua koen, että olen onnistunut sen kanssa kohtalaisen hyvin. Tärkein, vanhemmilta saatu tieto on otettu oikeasti huomioon päiväkotimme arjessa. Olen myös oppinut paljon itsestäni tätä työtä tehdessä. Olen ihminen, joka ottaa vastuulleen monia asioita yhtä aikaisesti ja erityisesti olen ihminen, joka haluaa suoriutua annetuista vastuistaan kiitettävästi. Koska tein tämän työn juuri omalle työpaikalleni, halusin sen olevan oikeasti hyvä. Riman laskeminen onkin ollut työssä ehkä haastavinta ja suurimmat ongelmat työn tekemisessä on ollut ajankäytön kanssa.

Opinnäytetyön aikataulu venyi lopulta melko paljon, johtuen monista eri seikoista. Opiskelun yhdistäminen työ- ja perhe-elämän kanssa onnistui mielestäni hyvin niin pitkään kunnes tapahtui ensimmäinen iso muutos omassa elämäntilanteessani. Jotta olen saanut pidettyä kaiken kasassa, olen joutunut

priorisoimaan asioita. Tästä syystä myös tämän opinnäytetyön aikataulu on venynyt paljon. Uskon kuitenkin, että lopputulos on näin parempi.

Opinnäytetyöprosessi on ollut ajoittain todella raskasta. Olen pohtinut mitä hyviä ja huonoja puolia sisältyy siihen, että työtä on tehnyt yksin. Toisaalta oman elämäntilanteeni huomioiden on ollut hyvä, että olen saanut tehdä työtä silloin kun siihen on ollut voimavaroja ja aikaa, toisaalta varmasti joku kirittäjä olisi edesauttanut työn valmistumista suunnitellussa aikataulussa. Yhdessä työskennellessä olisi myös päässyt jakamaan ajatuksia ja saanut tukea omiin pohdintoihin. Epätoivon hetkillä olen kuitenkin saanut tukea ja kannustusta esimieheltäni. Jälkikäteen ajateltuna olisin voinut pyytää ohjaajaltani vielä enemmän ohjeistusta, mutta toisaalta olen pitänyt siitä, että olen saanut pyörittellä asioita mielessäni yksikseni. Lähes vuosi opinnäytetyön tekemiseen tuntuu pitkälle jaksolle, mutta toisaalta se pitää sisällään kuukausien taukoja, jolloin työ on ollut odottamassa omaa hetkeään.

Jatkotutkimusaiheena olisi mielenkiintoista tutkia henkilökunnan mielipiteitä samoihin kysymyksiin. Pilke päiväkodit Oy teettää henkilöstölle säännöllisesti tyytyväisyyskyselyitä, mutta niissä tutkitaan yleistä tyytyväisyyttä. Mitä parannusehdotuksia henkilökunnalla olisi juuri musiikkipainotteisuuden suhteen? Pilke päiväkodit Oy on järjestänyt musiikkipainotteisille päiväkodeille musiikkikoulutusta, mutta mielestäni vastaavia koulutuksia voisi olla enemmänkin.

Työn eettisyyden huomioiminen näkyy opinnäytetyössäni tutkimusluvan hakemisella sekä työnantajan kanssa yhdessä sovituista linjoista kiinni pitämislä. Työnantajan kanssa sovittiin, että päiväkodin saa työssä mainita nimeltä, mutta muuten yrityksen esittely jääköön pintaraapaisuksi. Vanhempien vastaukset lupasin käsitellä anonymisti ja niin, ettei vastauksista käy ilmi mitään, mistä heidät voisi tunnistaa. Vastukset ovat olleen ainoastaan itseni luettavissa ja olen säilyttänyt niitä muiden ulottumattomissa. Työn tultua valmiiksi hävitän ne. Vanhempien vastauksista kokosin työyhteisölle yhteenvedon, jota kävimme läpi kehittämispäivänä. Siitä jokainen ryhmä sai poimia itselleen ideoita toteutettavaksi. Pohdimme myös mahdollisia tapoja toteuttaa esimerkiksi illalla järjestettäviä tapahtumia. Vastausprosentti kertoo mielestäni myös vanhempien aktiivisuudesta ja halusta vaikuttaa ja olla osana suunnittelua. Vanhempien

vastausten perusteella esiin nousseita toiveita pystyimme huomioimaan jo kevään kehittämispäivänä, vaikkei tämä opinnäytetyö ollutkaan vielä valmis. Työn teoreettisessa osuudessa eettisyys näkyy myös mahdollisimman tuoreiden ja luotettavien lähteiden käyttämisellä. Olen myös merkinnyt lähteet huolellisesti niin tekstiin kuin lähdeluetteloonkin.

Opinnäytetyö ei olisi onnistunut ilman sujuvaa yhteistyötä vanhempien ja työyhteisön kanssa. Vaikka lapset eivät tällä kertaa päässeet osallisiksi tämän työn tekemiseen, näen silti, että he ovat lopulta tämän työn suurimmat hyötyjät.

LÄHTEET

Alasalmi, K., Ikonen, V. & Myyryläinen, R. 2019. Musiikkipäiväkoti Onnimannin musiikkikasvatussuunnitelma.

Heikkinen, H. L. T. & Huttunen, R. 2017. ”Mitä järkeä?” – Kasvatuksen tietoperusta ja rationaalisuus. Teoksessa: Toom, A., Rautiainen, M. & Tähtinen, J. (toim.) Toiveet ja todellisuus. Kasvatus osallisuutta ja oppimista rakentamassa. Jyväskylä: Suomen kasvatustieteellinen seura ry, 31-58.

Heinonen, H., Iivonen, E., Korhonen, M., Lahtinen, N., Muuronen, K., Semi, R. & Siimes, U. 2016. Lasten oikeudet ja aikuisten vastuut varhaiskasvatuksessa. Jyväskylä: PS-kustannus.

Helenius, A. & Lummelahti, L. 2018. Varhaiskasvatus. Helsinki: BoD – Books on Demand.

Huotilainen, M. 2013. Musiikin oppimisen erityisyys neurotieteen näkökulmasta. Teoksessa: Jordan-Kilki, P., Kauppinen, E. & Korolainen-Viitasalo E. (toim.) Musiikkipedagogin käsikirja. Tampere: Opetushallitus.

Järvinen, K. & Mikkola, P. 2015. Oletko sä meidän kaa? Näkökulmia osallisuuden ja yhteisöllisyyteen varhaiskasvatuksessa. 1. Painos. Helsinki: Pedatieto Oy.

Kalliala, M. 2012. Lapsuus hoidossa. Aikuisten päätökset ja lasten kokemukset päivähoitossa. Helsinki: Gaudeamus Helsinki University Press.

Kananen, J. 2014. Laadullinen tutkimus opinnäytetyönä. Miten kirjoitan kvalitatiivisen opinnäytetyön vaihe vaiheelta. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisu.

Kananen, J. 2017. Laadullinen tutkimus pro graduna ja opinnäytetyönä. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisu.

Kekkonen, M. 2014. Perheiden lastenhoitojärjestelyt ja tyytyväisyys päivähoitopalveluihin. Teoksessa: Lammi-Taskula, J. & Karvonen, S. (toim.) Lapseperheiden hyvinvointi 2014. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.

Krokkfors, M. 2017. Laulaminen. Teoksessa: Lindberg-Piiroinen, A. & Ruokonen, I. (toim.) Musiikki varhaiskasvatuksessa -käsikirja. Helsinki: Classicus Oy, 143-178.

Lindberg-Piiroinen, A. & Alho, E. 2017. Musiikin kuuntelu. Teoksessa: Lindberg-Piiroinen, A. & Ruokonen, I. (toim.). Musiikki varhaiskasvatuksessa -käsikirja. Helsinki: Classicus Oy, 179- 212.

Lindberg-Piiroinen, A. & Ruokonen, I. 2017. Lapsi ja musiikki. Teoksessa: Lindberg-Piiroinen, A. & Ruokonen, I. (toim.) Musiikki varhaiskasvatuksessa -käsikirja. Helsinki: Classicus Oy, 63-142.

Lindberg-Piiroinen, A., Ruokonen, I. & Pantsu, L. 2017. Musiikkitoiminnan suunnittelu. Teoksessa: Lindberg-Piiroinen, A. & Ruokonen, I. (toim.) Musiikki varhaiskasvatuksessa -käsikirja. Helsinki: Classicus Oy, 339-378.

Luokkala, M. & Grahn, P. 2018. Musiikin varhaiskasvatuksen käsikirja musiikkimatkailijoille. Helsinki: Suomen musiikkimatka Oy.

Mahkonen, S. 2018. Vuoden 2018 varhaiskasvatuslaki. Helsinki: Edita Publishing Oy.

Mitä on varhaiskasvatus? 2020. Opetushallitus. Helsinki: Opetushallitus. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/mita-varhaiskasvatus> [viitattu: 25.1.2020].

Mykkänen, J. & Böök, M-L. 2017. Moninaiset perheet ja varhaiskasvatus. Teoksessa: Koivula, M., Siippainen, A. & Eerola-Pennanen, P. (toim.) Valloittava varhaiskasvatus. Oppimista, osallisuutta ja hyvinvointia. Tampere: Vastapaino Oy, 75-86.

Mäki, M. 2009. Kadonnut avain. Aistielämyksiä tarjoava musiikkiliikuntaseikkailu. Helsinki: Kehitysvammaliitto ry.

Männistö, P., Fornaciari, A. & Tervasmäki, T. 2017. Perusopetuksenopetus-suunnitelman perusteissa (1985-2014) rakentuvan osallisuuskäsityksen sosiiaalipedagoginen tarkastelu. Teoksessa: Toom, A., Rautiainen, M. & Tähtinen, J. (toim.) Toiveet ja todellisuus. Kasvatus osallisuutta ja oppimista rakentamassa. Jyväskylä: Suomen kasvatustieteellinen seura ry, 89-117.

Niskanen, T. & Kari, O. 2018. Kasvun ja osallisuuden edistäminen. 1. painos. Helsinki: Sanoma Pro Oy.

Palveluseteli. s.a. Lahden kaupunki. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.lahti.fi/palvelut/varhaiskasvatus/yksityinen-varhaiskasvatus/palveluseteli> [viitattu: 21.5.2019].

Piispanen, U. 2019. Muskarisoppa. Reseptejä varhaisiän musiikkikasvatukseen. Helsinki: Lasten keskus.

Raittila, R. & Siippainen, A. 2017. Varhaiskasvatuksen pedagoginen toimintaympäristö. Teoksessa: Koivula, M., Siippainen, A. & Eerola-Pennanen, P. (toim.) Valloittava varhaiskasvatus. Oppimista, osallisuutta ja hyvinvointia. Tampere: Vastapaino Oy, 283-292.

Ruokonen, I. 2017. Lapsen musikaalinen maailma. Teoksessa: Hujala, E. & Turja, L. (toim.) Varhaiskasvatuksen käsikirja. 4. painos. Jyväskylä: PS-kustannus, 121-135.

Seppänen, E. Lindberg-Piiroinen, A. & Tarvonen, L. 2017. Soittaminen. Teoksessa: Lindberg-Piiroinen, A & Ruokonen, I. (toim.) Musiikki varhaiskasvatuksessa -käsikirja. Helsinki: Classicus Oy, 213-272.

Seppänen, E., Tarvonen, L. & Lindberg-Piiroinen, A. 2017. Musiikkiliikunta. Teoksessa: Lindberg-Piiroinen, A. & Ruokonen I. (toim.) Musiikki varhaiskasvatuksessa -käsikirja. Helsinki: Classicus Oy, 273-304.

Tervetuloa Pilkeen varhaiskasvatukseen. Pilke päiväkoti Oy:n esite vanhemmille. 2019.

Tietoa meistä. 2019. Pilke päiväkodit Oy:n internetsivut. Vantaa: Pilke päiväkodit Oy. WWW-dokumentti. Saatavissa:
<https://www.pilkepaivakodit.fi/yhteystiedot/tietoa-yrityksesta/> [viitattu: 21.5.2019].

Toikko, T. & Rantanen, T. 2009. Tutkimuksellinen kehittämistoiminta. 3. painos. Tampere: Tampere University Press.

Turja, L. 2017. Lasten osallisuus varhaiskasvatuksessa. Teoksessa: Hujala, E. & Turja, L. (toim.) Varhaiskasvatuksen käsikirja. 4.painos. Jyväskylä: PS-kustannus, 38-55.

Turja, L. & Vuorisalo, M. 2017. Lasten oikeudet, toimijuus ja osallisuus oppimisessa. Teoksessa: Koivula, M., Siippainen, A. & Eerola-Pennanen, P. (toim.) Valloittava varhaiskasvatus. Oppimista, osallisuutta ja hyvinvointia. Tampere: Vastapaino Oy, 36-55.

Varhaiskasvatustilasto 13.7.2018/540.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016. Opetushallituksen julkaisu 2016. Tampere: Opetushallitus. PDF-dokumentti. Saatavissa:
https://www.oph.fi/download/179349_varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet_2016.pdf [viitattu: 23.3.2019].

Venninen, T, Leinonen, J., Rautavaara-Hämäläinen, M. & Purola, K. 2011. ”Lähes aina haettaessa sanotaan, että ihan ok päivä - mitä se lopulta tarkoittaa?": Lasten vanhempien ja henkilökunnan osallisuus pääkaupunkiseudun päiväkodeissa. Helsinki: Socca - Pääkaupunkiseudun sosiaalialan osaamiskeskus. PDF-dokumentti. Saatavissa:
http://www.socca.fi/files/1618/Lasten_vanhempien_ja_henkilokunnan_osallisuus_paakaupunkiseudun_paivakodeissa_2011.pdf [viitattu: 20.4.2019].

Vilka, H. 2015. Tutki ja kehitä. Jyväskylä: PS-kustannus.

Yksityinen varhaiskasvatus. s.a. Lahden kaupunki. Saatavissa:
<https://www.lahti.fi/palvelut/varhaiskasvatus/yksityinen-varhaiskasvatus#> [viitattu: 21.5.2019].

Hei kaikki Onnimannin lasten vanhemmat!

Teen opinnäytetyötä Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulussa (Xamk) aiheenani ”Musiikkipainotteisuus vanhempien silmin”. Opinnäytetyötä varten teen teille kyselyn, jossa kyselen ajatuksianne Onnimannin musiikkikasvatuksen suhteen.

Mahdollisten vastausten perusteella saamme tärkeää tietoa, jotta voimme kehittää musiikkikasvatusta entistä paremmaksi ja enemmän toiveitanne vastaavaksi.

Jokaisesta ryhmästä löytyy kirjekuori, johon voitte jättää vastauksenne anonyymisti. Toivon vastauksia palautettavaksi 8.2.2019 mennessä.

Kiitos jo etukäteen!

Elina Kääriä

MUSIIKKIPAINOTTEISUUS VANHEMPIEN SILMIN

1. Missä ryhmässä lapsesi on?

- Rythmi
- Sävel
- Tahti
- Sointu

2. Millaisessa roolissa musiikkipainotteisuus oli päiväkotia valittaessa?

3. Millaisia odotuksia teillä oli musiikkikasvatuksen suhteen päiväkotia valittaessa?

4. Miten musiikkipainotteisuus näkyy Onnimannin toiminnassa?

5. Millaista toimintaa haluaisitte mahdollisesti lisää?

6. Minkälaista soitinopetusta Onnimannissa tulisi olla? Näetkö tärkeänä, että päiväkodissa olisi paljon soittimia?

7. Näkyykö päiväkodin musiikkipainotteisuus lapsessa kotona? Miten?

8. Koetko henkilökunnan olevan riittävän osaavaa musiikkikasvatuksen suhteen?

9. Millaisia ideoita teillä olisi vanhempien osallisuuden lisäämiseksi Onnimannin musiikkikasvatuksessa?

10. Miten henkilökunta ottaa vastaan vanhempien ideat ja toiveet?

11. Mitä mielestäsi Onnimannin musiikkikasvatus pitää sisällään?

12. Oletko tutustunut Onnimannin musiikkikasvatussuunnitelmaan?

13. Onko teillä antaa Onnimannille muuta palautetta tai toiveita musiikki-
kasvatukseen liittyen?
